

Maandschrift voor Bijenteelt

58e JAARGANG
No. 1

JANUARI
1956

VERSCHIJNT
MAANDELIJKS

Hier stond Amber

(in het groentje van december)

Vele vragen bereikten ons over haar. Hier volgt het antwoord.

Het is beslist niet onze bedoeling veel Ambers te verkopen. Als doel zweeft ons voor de geest in de toekomst aan afdelingen of aan groepen van leden één koningin te leveren. Ze kunnen er zelf honderden van natelen. Die kosten dan praktisch niets. Als men een teeltkoningin zo weinig mogelijk laat werken, gaat ze vier of vijf jaar of soms nog langer mee.

Van belang is, dat juist de kruisingen van Ambers met andere darren ons zo goed bevallen. Ze hebben een sterke haaldrift en ze zijn zeer zachtmoedig. De prachtige koninginnen vallen al op een afstand direct in het oog. Over de andere eigenschappen kunnen we ons nog niet uitlaten. We staan met dit werk pas aan het begin.

We hebben al een heel lijstje van gegadigden, die in de komende zomer al een Amber willen hebben. Ze kosten f 15,— per stuk. We willen er nog wel meer telen, maar we garanderen niet dat we alle aanvragers zullen kunnen helpen. Ook binden we ons niet aan een leveringsdatum. Men gebruike ze nog niet voor de teelt.

Afdelingen, die in de toekomst willen meewerken aan ons teeltplan, geven we in overweging vóór 1 september 1956 een lezing van de redacteur voor de komende winter aan te vragen. Voor het lopende seizoen zijn daarvoor nog slechts een paar avonden beschikbaar. Deze lezing handelt uitsluitend over selectie in de bijenteelt.

EXAMEN PRACTISCH IMKER 1956

Candidaten kunnen zich nu reeds voorlopig aanmelden bij het Bijenhuis. Als er tussentijdse mededelingen moeten worden gedaan, zullen we die aan de aldus in ons bezit gekomen adressen verzenden.

Definitieve aanmelding en storting van het examengeld ad. f 10,— op giro 846801 van de Vereniging vóór 1 April 1956.

AFDELING DORDRECHT

vierde luisterrijk

Jubileum

Op 22 december herdacht de afd. Dordrecht haar 25 jarig bestaan en de voorzitter, de heer Joh. Kiep en de secretaris de heer G. Eppink vierden beiden eveneens hun zilveren jubileum.

De heer Kiep gaf in een hartelijke en openhartige toespraak een geestig overzicht van de afgesloten periode.

De voorzitter van de feestcommissie, de heer Westerling huldigde de beide jubilarissen, die bij de oprichting niet alleen als speurbijen hebben gefungeerd maar ook steeds actieve bouwbijs zijn geweest. Als blijk van waardering ontvingen ze elk een prachtige ets en hun dames, die steeds zo actief met de afdeling hebben meegeleefd werden bloemen aangeboden.

Namens het hoofdbestuur sprak de heer A. Vink de afd. en de jubilarissen toe. Wij imkers, aldus spr., vormen een groot gezin en in dat gezin is Dordt een rustig kind, maar een kind dat weet wat het wil en dat nooit versaat om dat te bereiken, waarvan ook de jubileumzaal met 400 feestelijk gestemde imkers en gasten getuigde. Een afd. kan alleen maar bloeien als ze een actief bestuur heeft en wat dat betreft heeft Dordt het wel bijzonder getroffen. Natuurlijk denken we vandaag aan een van de hoogtepunten, de Dordtse imkersdag, die we nimmer zullen vergeten. De toeloop was veel groter dan verwacht werd, maar het bestuur, de heer Licht en hun medewerkers overwonnen alle moeilijkheden. Een afd. als Dordt bevordert niet alleen de bijenteelt, denk b.v. aan de bijenmarkt waaraan ook de naam van de heer Licht onafscheidelijk verbonden blijft, maar zij maakt haar leden persoonlijk geestelijk rijker en zij doet veel voor de goede verhoudingen van mens tot mens. Spr. bood de afd. de legmedaille en de heren Kiep en Eppink de ere-medaille der Vereniging aan. Natuurlijk waren er afgevaardigden en bloemen van de naburige afdelingen. Verder waren de rijksbijenteeltconsulent Ir. J. Mommers en de heren Groenveld en Seununga aanwezig.

In het feestprogramma was o.a. een geestig lied over de belevenissen van beide jubilarissen opgenomen met een door allen meegezongen refrein:

Als ik bij mijn bijen sta
En ik droom van bergen honing
En ik kijk mijn kasten na
Dan voel ik me als een koning
Als ik bij mijn bijen sta

Wij wensen alle lezers
een gelukkig jaar

1956

óók voor de hunnen en voor hun bijen

Commissie van Redactie
Redacteur

Heus dan denk ik wel eens even
Dat de bij (zoeme zoeme zoem)
Dat de bij (zoeme zoeme zoem)
Mij het zoet geeft van mijn leven.
Dat de bij (zoeme zoeme zoem)
Dat de bij (zoeme zoeme zoem)
Mij het zoet geeft van mijn leven.

en het bekende imkerslied van Jan van Riemsdijk met dit refreintje:

Want is dan bie mooi weer,
De lucht vol gezoem.
En de biejen die vlieg dan
Van bloesem op bloem,
Dan kump in zien ogen
'n Heldere blik,
Dan pas hef 'n iemker
In 't lêven schuik!

De huldiging was kort maar krachtig, tot middernacht genoot het publiek verder van een cabaretprogramma dat er zijn mocht doch waarvan de hoogtepunten waren de muzikale clown en de 17 jarige humorist Paul Renes, „het schoffie van Rotterdam”. In de pauze werd een verloting gehouden, de met wild en gevogelte en andere attracties overladen prijzentafel maakte dat de loten in een ogenblik geplaatst waren. Dordt heeft haar gasten een luisterrijke avond bezorgd. Hulde aan allen die er aan hebben meegewerkt en... een waardig voorbeeld voor andere afd. ter navolging! Het was inderdaad zoals het programma aankondigde: een korf vol gezelligheid.

van Horen en Zien

HET WESPENNEST

(vervolg en slot)

Een dag, nadat ik het eerste stukje van dit wespennest artikel voor deze rubriek had ingezonden, 't was toen 10 november, zag ik dat de grote bol naar beneden gevallen was. Losgescheurd van het plafond lag deze op de bovenste plank van mijn gereedschapkast. 'k Heb toen de wespen en de bol met flit bespoten. De wespen verdoofden hier zo direct van dat zij niet meer vliegen konden en bij tientallen neervielen.

Vervolgens heb ik de bol opgenomen en opengemaakt. Ik zag toen een wonderlijk bouwwerk. De raten zijn niet verticaal, zoals bij de bijen, doch horizontaal gebouwd. Dertien lagen boven elkaar. De middelste, de grootste in oppervlakte en zo in ronde schijven naar boven en onder. Steeds kleiner wordend. Wat ook sterk de aandacht trekt en wat eigenlijk logisch is, dat is dat de raten slechts aan één zijde, de onderzijde, cellen hebben. Aan de bovenzijde heeft iedere raat een vlakke kant waarin de zeskante cellen duidelijk staan afgetekend. Ongeveer, iets vlakker, als kunstraat er uit ziet.

Evenals bij de bijen treffen we fijn en grof werk aan doch óf geheel fijne raten óf raten die geheel grof zijn. In dat grove werk stonden koninginncellen welke bijna uitlopende moeren en frisse witte poppen bevatten. Evenals met onze bijenkoninginnen stonden deze nymphen met het hoofd naar beneden. Een vijftigtal levende koninginnen waren ook aanwezig. Prachtige beesten om te zien. Mooi is ook de verbinding tussen de raten onderling welke op gezette afstanden kunstig verbonden zijn door zuiltjes. Om die ratenbol is de bekleding van grijs papierachtige stof met schubben welke hier en daar de verschillende uitgangen camoufleren.

Jammer was dat dit wespenvolk geplaagd werd door maden. Het waren duizenden witte maden ca. ½ mm dik en 5 mm. lang. Allen even groot. Deze leefden blijkbaar van de eitjes en larven der wespen. 't Geheel werd daardoor een nogal vies vochtig gedoe onder in de bol en er onder op de bovenste plank van de kast. 'k Moest het geheel dan ook wel verbranden met uitzondering van de nog knappe raten, welke ik naar de redactie zond.

MAANDSCHRIFT VOOR Bijenteelt

Zó krijgt de heer de Haan zijn grote oogsten (2)

De najaars- en voorjaarsbehandeling

NAJAAR.

De najaarsbehandeling en inwintering vraagt goede zorg. Hiermede wordt het nieuwe imkersjaar ingezet, oftewel de grondslag gelegd voor het volgende drachtseizoen.

Kleine volken, nu reeds samengevoegd, zullen meer profijt opleveren dan bij een samenvoeging na de overwintering, terwijl aan voeder, wegens beperking van warmteverlies, wordt gespaard.

Begin de inwintering met een controle op volkssterkte en moerechtheid; waarvoor heus elke kast niet tot het laatste raam behoeft te worden uitgepakt; het een weinig lichten van enkele ramen is reeds voldoende.

Zorg dat de volken krachtig en sterk de winter ingaan, samenvoeging is daarvoor vrijwel steeds een eerste vereiste.

Het geven van een omschrijving van de sterkte van de in te winteren volken geeft moeilijkheden te over. Immers toch, „een sterk volk” is een zeer rekbaar begrip.

Wel wetende dat de sterkte van een volk niet geheel gemeten kan worden aan de hoeveelheid broed, meen ik toch „het broed” hier als maatstaf te moeten gebruiken. De volken, opgezet voor honinggewin, zullen bij de inwintering minstens 8 ramen broed moeten bevatten, waarbij als datum van waarneming voor mij geldt het einde van de heidedracht, ongeveer half september.

Het op wintersterkte brengen vraagt dan ook vrij algemeen inkrimping van het aantal volken, waarbij dan ten offer kunnen vallen de in de afgelopen zomer aangekweekte „bromzwermen”.

Bij een bedrijfsmethode waarbij in de loop van de zomer elk volk wordt gesplitst, staat 50% van het aantal daarvoor ter beschikking, oftewel: wanneer bij de inwintering van twee één wordt gemaakt blijft de imker op zijn aantal.

Met het oog op een voorjaarsversterking van soms op onverklaarbare wijze achterblijvende volken, dan wel voor het reserveren van moeren, zou ik niet tot zulk een ingrijpende inkrimping bij de inwintering willen adviseren.

Na de uitgevoerde versterking van de volken, op te zetten voor honinggewin (volken met reserve-moeren enz., behoeven niet bepaald versterkt te worden), kan de inwintering een aanvang nemen, althans wanneer bij de gehouden controle op moerechtheid enz. tevens is gebleken, dat het broednest van het volk nog voldoende ruimte biedt.

Het gevaar n.l., dat bij het voederen de bijen de gelegenheid tot broedaanzet wordt ontnomen, blijkt door vele imkers te veel te worden veronachtzaamd.

H.H. Afdelingssecretarissen:
Als we uw ledenlijst nog
niet ontvingen, mogen we
die dan spoedig tegemoet
zien voor de adressering
van het februari-nummer?
Dank u!

De ruimte bezet met voer geeft geen ruimte voor broed. Vette volken - luie volken is nog steeds een waar woord.

Het voederen dient met overleg te geschieden en wel zodanig, dat daarmee tevens de broedaanzet wordt gestimuleerd.

Volken met een te geringe ruimte in het broednest en daarbij nog sterk gevoederd, zullen weinig broed aanzetten of zelfs daarmee geheel stoppen.

Om naast ruimte voor het reeds aanwezige broed en het aan te zetten broed nog ruimte voor het voeder te verkrijgen, meen ik, dat voor het opzetten van volken, bestemd voor de honingopbrengst, twee broedbakken nodig zijn. Waarbij misschien de onderste bak niet bepaald geheel met ramen gevuld zal behoeven te worden. Alle bezwaren van overwinteren op twee broedbakken zal men daarbij voor lief dienen te nemen.

Het voederen vraagt tijd. Het is heus geen kunst een goed volk met behulp van een moderne voederbak in één week tijds 5 à 10 kg suiker op te laten nemen, maar, vergeef mij de uitdrukking, het is dan ook in de suiker gestikt.

Wenselijk is het, de tijd van voederen te verlengen tot een maand of langer. Voederen in de maand oktober geeft veel bedenking, en het is dan voor een imker, die de heidedracht gaat bezoeken, een opgaaf de juiste tussenweg te vinden, althans bij een koude en slechte herfst.

Na afdekken van de volken, waarbij de ventilatiemogelijkheid niet moet worden vergeten, laten we de volken volkomen met rust tot een voederinspectie in de loop van de lente.

VOORJAAR

Het openen van een enkele kast, waarbij dan nog slechts enkele ramen een weinig worden gelicht, geeft in dezen voldoende zekerheid, indien U zich althans niet vertrouwt, door de raten enkel van achter iets op te tillen om daarmee het netto gewicht te schatten.

Geeft het voorjaar de verwachting voor een goede broedaanzet, geef dan uw volken de eerste voorjaarsbehandeling. Verwijder daarbij alle beschimmelde en zwarte broedramen, de bodemplanken vervangen en/of reinigen en oude voederresten ontzegelen.

Persoonlijk beging ik vaak de brutaliteit en ontnam hun ramen met voeder, die in de loop van de zomer worden gebruikt voor de koninginneteelt.

Goede volken bouwen voorjaars gauw en goed. Profiteer daarvan door ze een of meermalen tegen het broednest, ter weerszijden, een raam met kunstraat te geven.

Persoonlijk vervang ik de tweede broedkamer met ledige ramen door broedbakken, gevuld met onuitgelikte ramen van de heidedracht.

Achterblijvende volken worden versterkt met de overwinterde bromzwerms. Wenst men uitbreiding van het volken-aantal, dan is dit een pracht gelegenheid, door een raam met broed, koningin en vliegbijen van deze bromzwerms te huisvesten in een vier- of zes-raams kastje. Goede zorg, suiker en honingresten maken deze aflegertjes in de loop van de zomer zeker tot een bruikbaar volk.

Laat, na deze voorjaarsbehandeling, u niet leiden

OVERDRUKKEN AALSTER METHODE

In het Kerstnummer deelden we mede, dat we de plaatjesserie van de Aalster methode zullen laten drukken op mooi glad papier en in een aardige omslag. Op elke bladzijde twee foto's met beschrijving. In totaal ongeveer 100 foto's. De prijs zal per boekje slechts f 1,50 bedragen. Maar er moeten eerst 500 bestellingen zijn. Er zijn er al veel, maar nog lang niet genoeg. Gaf u uw bestelling nog niet op? Doe het dan zo spoedig mogelijk. Een gelegenheid als deze om een zo rijk geïllustreerde handleiding voor de Aalster methode te krijgen komt er niet weer. En zeker niet voor zo weinig geld. Schrijft u direct even een briefkaartje, als u het nog niet deed? Adres: Bijenhuis, Wageningen.

door uw nieuwsgierigheid en beperk de inspectie tot het uiterste.

Voer alleen dan, wanneer gebrek daartoe aanleiding geeft. De voorjaarsdracht begint met kasten in gelijke stand als na de voorjaarsbehandeling n.l. op twee broedbakken, waarbij het broednest gehuisvest is in de bovenste.

Om de broedaanzet te stimuleren, zouden de bakken kunnen worden omgezet. Ik meen hier een waarschuwend woord te moeten laten horen, want hierdoor krijgen de volken een onverwarmde ruimte boven hun broednest, die ze maar al te vaak niet kunnen verwerken. Voor de imkers hier in het Noorden wil ik dit dan ook sterk ontraden.

De behandeling bij de voorjaarsdracht beperkt zich bij mij enkel tot het geven van een honingkamer, wanneer de drachtbron daartoe aanleiding geeft. Houd ook hier rekening met de bouwlust van de volken in het voorjaar: als er honingkamer-ramen zijn uit te bouwen, doe het dan nu.

Ik weet, dat er methodes zijn, die kunnen voorzien in het opkweken van sterkere voorjaarsvolken, dan wel methodes, die meer voorjaarshoning kunnen geven, als het lukt. Langs mijn weg verkrijgt men, met weinig werk, goede gezonde volken en sluit het risico, voor zoveel mogelijk, buiten.

Als dan de voorjaarsdracht voorbij is, of begint te tanen, breekt de tijd van handelen aan, die ik gaarne wil beschrijven in een volgend artikel.

DRENTSE KORFIMKER HAD WAARDEVOLLE IDEEën

Gaarne vraag ik nog plaatsruimte voor een korte beschrijving van een oude vertrouwde zwermbehandeling van de Drentse korfimker, die ten grondslag heeft gelegen aan de door mij opgezette fabrieksmethode. Dit alleen ter bestudering en *niet tot navolging*.

De Drentse korfimker trok met zijn volken in het voorjaar naar de Groningse koolzaadvelden. Waar hij in de loop van deze drachtperiode de volken zoveel opzetranden gaf, dat de zwermrust werd bedwongen tot aan het doven van deze drachtbron, maar ook niet meer randen dan dat, bij het doven van deze dracht, de volken zwermrijp waren. In de loop van de daarop volgende weken werden de volken gesplitst in drieën, n.l. bromzwerm, middenzwerm en oude stok.

De middenzwerms werden gebruikt voor opzetters voor

PRAKTIJKPROBLEMEN

Tweede broedbak geven... wanneer en hoe?

Inderdaad, het is mij ook niet naar de zin zoals u dat deed. U plaatste een lege broedbak er boven op. Dit is mijns inziens altijd fout! U ZET HET VOLK IN DE KOU! Want wat gaat er dan gebeuren. De warmte stijgt naar boven. Zeker, ik ben er van overtuigd dat het volk spoedig in de bovenste bak zit, maar ze zullen NIET spoedig een flink broednest hebben gevormd, en daar gaat het toch om? Dat dit logisch is vertellen de bijen u zelf, indien u de lege bak er onder plaatst, want ze blijven in de bovenste kamer. Tenminste ze gaan zeer traag naar beneden. Wat u in het voorjaar 1956 van plan bent raad ik u helemaal af, waarom, dat zult u uit het bovenstaande wel kunnen opmaken. Ik doe het anders, waarbij zoveel mogelijk gestreefd wordt naar warmte, en uitsluiting van koude lucht. Laten we aannemen, dat we de beschikking hebben over zes ramen broed, wat toch geenszins denkbeeldig is in $\pm$ begin van april. Nu hangen we in de bovenbak precies in het midden twee lege uitgebouwde ramen, liefst met enig voer en stuifmeel, daartegen hangen we aan weerskanten twee ramen broed, die, welke het dichtst belegd zijn en het meest gesloten is. Verder opvullen met lege uitgebouwde ramen. In de onderbak doen we precies zo, alleen daar kunnen we naast de twee lege ramen aan weerszijden slechts één raam met broed hangen. Wat krijgen we nu? De bijen sluiten de „straten” af om het nest warm te houden. Automatisch vallen de lege ramen hieronder en worden dus ook verwarmd en zo spoedig mogelijk belegd, DAT GAAT ALTIJD DOOR.

Het is natuurlijk heel moeilijk om zoiets even uit te voeren. Zoals hierboven beschreven gebeurt het beslist niet altijd. Elk geval moet op zich zelf bekeken worden. Het hangt geheel van het volk af hoeveel

lege ramen ingehangen kunnen worden. Bij een kleiner volk zal men eerst met één in iedere bak kunnen volstaan. Nu zult u misschien opmerken dat we eerst ook in één kamer wel een raam kunnen tussen hangen, maar dat is beslist niet waar, want dan wordt het nest teveel uitgerekt. In twee kamers blijft de trosvorm behouden.

Ik doe het nu al jaren op deze manier en het heeft me niet één keer minder goede resultaten opgeleverd.

Hopende dat u het eens in praktijk zult brengen teken ik nu met imkersgroet,

WILDERVANK

S. HOEKSTRA

OVERDRIJVING SCHAADT

Maar zwijgen, waar spreken geboden is, schaadt evenzeer! En wie zou er nu kunnen zwijgen na kennisname van het advies, voorkomende in Consumentengids (Zie Maandschrift december 1955).

De reclame „ruwe honing” kan alleen gezien worden als een reclame-campagne van de handel. Winstbejag. Anders niet. Maar daarmee is het artikel honing niet getorpedeerd.

Als de redactie van genoemde Consumentengids zich te bevoegder plaatse omtrent de kwestie heeft georiënteerd, dan durf ik te zeggen, dat zij aldaar niet juist is ingelicht en dat daardoor haar advies ook niet juist kan zijn. Sterker nog: dat het m.i. waardeloos is. Ik weet wat ik zeg!

Het betoog van de redactie-commissie van onze vereniging is nog wel met enige feiten aan te vullen. En waarom zouden we zwijgen en de waarheid geweld aan doen; vooral waar de bewijzen voor het grijpen liggen. Aan mineralen bevat honing een grote verscheidenheid; zij het dan in sporen. Dat honing geen calcium zou bevatten is in zijn algemeenheid onjuist.

Het as-gehalte van honing is zeer verschillend en varieert van 0.04 tot 0.99. Zo heeft klaverhoning een as-gehalte van 0.04; koolzaadhoning van 0.06; maar heidehoning heeft een as-gehalte van 0.32. Hieruit blijkt, dat ook de mineralen zeer uiteenlopen en dat heidehoning, wat mineralen aangaat, veel rijker bedeed is, vooral ijzer.

Wat de calorische waarde aangaat, staat de consumptiesuiker (de kalkrover) met 400 bovenaan; dan komt honing met 322-326, maar de laatste is niettemin toch veel beter.

Het ferment diastase toont aan, dat honing een levend product is; dit in tegenstelling met suiker. Maar ook ons speeksel bevat diastase. Dit zou men ons tegen kunnen werpen.

Omtrent de andere gunstige eigenschappen van honing zijn de geleerden het lang niet eens, zegt u. Maar dat

het volgende jaar en vroegen geen verdere behandeling; niet te verwarren met geen verdere verzorging. De bromzwerms, die na het beëindigen van de zomerdracht uitgegroeid waren tot krachtige volken, zouden tussen zomer- en heidedracht opnieuw zwermvlust kunnen vertonen, doch werden daarvoor omgezet met de oude stokken en tevens daarbij door omkloppen met deze van woningen verwisseld.

Hij verkreeg hiermede twee volken rijk voor de heideoogst en vrij van zwermvlust.

De bromzwerm n.l. ontnam hij broed en vliegbijen, waardoor de zwermvlust werd bedwongen en hij versterkte daarmee de oude stok.

De vermelding van deze, niet meer te gebruiken methode zou geen zin hebben, indien wij hieruit niet enkele feiten konden concluderen, die ook voor de tegenwoordige imkerij nog zin zouden hebben tot overpeinzing.

Ik wil hiervan noemen:

1. Het benutten van twee moeren (oud en jong), die

elkaar aanvullen in hun tekorten om te komen tot een honingoverschot.

2. De oude krachtige moer zoveel mogelijk benutten voor de aanzet van broed en haar van nature meegebrachte zwermvlust bedwingen door het ontnemen van broed en jonge bijen.

3. De zwermvlust van een volk aanvaarden en de daarvoor uit te voeren handelingen uitvoeren in een periode van weinig dracht.

4. Door het omjagen het afgezwermde volk versterken ten koste van de bromzwerm (dit toch zal immers plaats hebben met de bromzwerm, die ontdaan wordt van een groot aantal vliegbijen en veel broed).

Zij, die interesse hebben voor de fabrieksmethode, waarvan een beschrijving hierna volgt, zou ik nog in overweging willen geven de „Snelgrove” methode eens te bestuderen.

Assen.

J. DE HAAN.

behoeft ook niet ! Dat de meningen lijnrecht tegenover elkander zouden staan, dat ben ik niet met u eens. Veeleer kan men zeggen, dat de ene partij er negatief en onverschillig tegenover staat.

Maar waarom wordt er bij deze gelegenheid geen gewag gemaakt van de jongste, door experimentele proefnemingen verkregen bewijzen ? Zijn die dan niet belangrijk ?

Waarom wordt er niet gewezen op het vaststaande feit, dat in honing een cholinergische factor in overvloedige mate voorkomt, welke in het lichaam een glucotilfactor schept en een glucotilwerking te voorschijn roept; allereerst bij vermoeide, uitgeputte en gedecompenseerde harten. Waarom wordt er niet gewezen op de waargenomen en vastgestelde verhoogde coronaire doorbloeding, gevolg van een vaatverwijdende werking. Deze feiten zijn toch met de tegenwoordig ten dienste staande meetapparatuur onomstotelijk aangetoond en kunnen daarom niet zonder meer genegeerd worden.

Waarom wordt er niet gewezen op de gunstige en heilzame werking, welke honing heeft, op de vuilste en smerigste wonden. Dit is toch door iedereen waar te nemen.

Voor hetgeen ik hier neergeschreven heb, staan de volgende professoren borg: Zaisz, Koch, Spöttel, Schiller, Pheiler, Klotzbücher, Schimert, Krämer, Dietrich, Schwegk, Theobald, Schirm, Metz, Kuhne, Diller en zovele anderen.

Wanneer ik deze dingen schrijf, dan zullen ze waarschijnlijk het bevattingsvermogen van de doorsnee-imker te boven gaan. Maar wat ligt er juist hierom een pracht terrein braak om met waardevolle artikelen van voorlichting te dienen en een ieders blik te verruimen. De kolommen van het „Groentje“ kunnen met geen betere stof gevuld worden.

Waarom niet eens wat meer verteld over het artikel Ho—Mi, waarvan Jekave gewaagt in het maandschrift van November j.l. Nadere bijzonderheden hierover zijn in het boek van Prof. Spöttel te vinden. Deze kennisgeving werd overgenomen uit Duitse medische bladen. We zijn dus nog steeds in goed gezelschap. Ho—Mi is een voortreffelijke combinatie. Merkwaardig

dat het beloofde land al werd voorgesteld als een land overvloeiende van melk en honing. Zullen we het eindelijk leren ?

HOOG SOEREN

S. KONING

PRAKTIJKPROBLEMEN

Ramen met open broed van beide volken naast elkaar in de bovenbroedbak. Alle suiker van deze raten openkrabben. Aanvullen met lege raten. Gedekseld broed van beide volken in de onderbak aan de zijkanten van de kast. Boven de twee bakken rooster met honingkamer zetten. Bij dracht wordt de honing boven het broednest in de honingkamer opgeslagen. Bij veel dracht wordt de honingkamer volgedragen en het broednest naar onder gedrukt.

Zolang er dracht is, is er geen pijn. Bij geen dracht kunt u het zwermen alleen voorkomen door omhangen ter plaatse.

OEFFELT

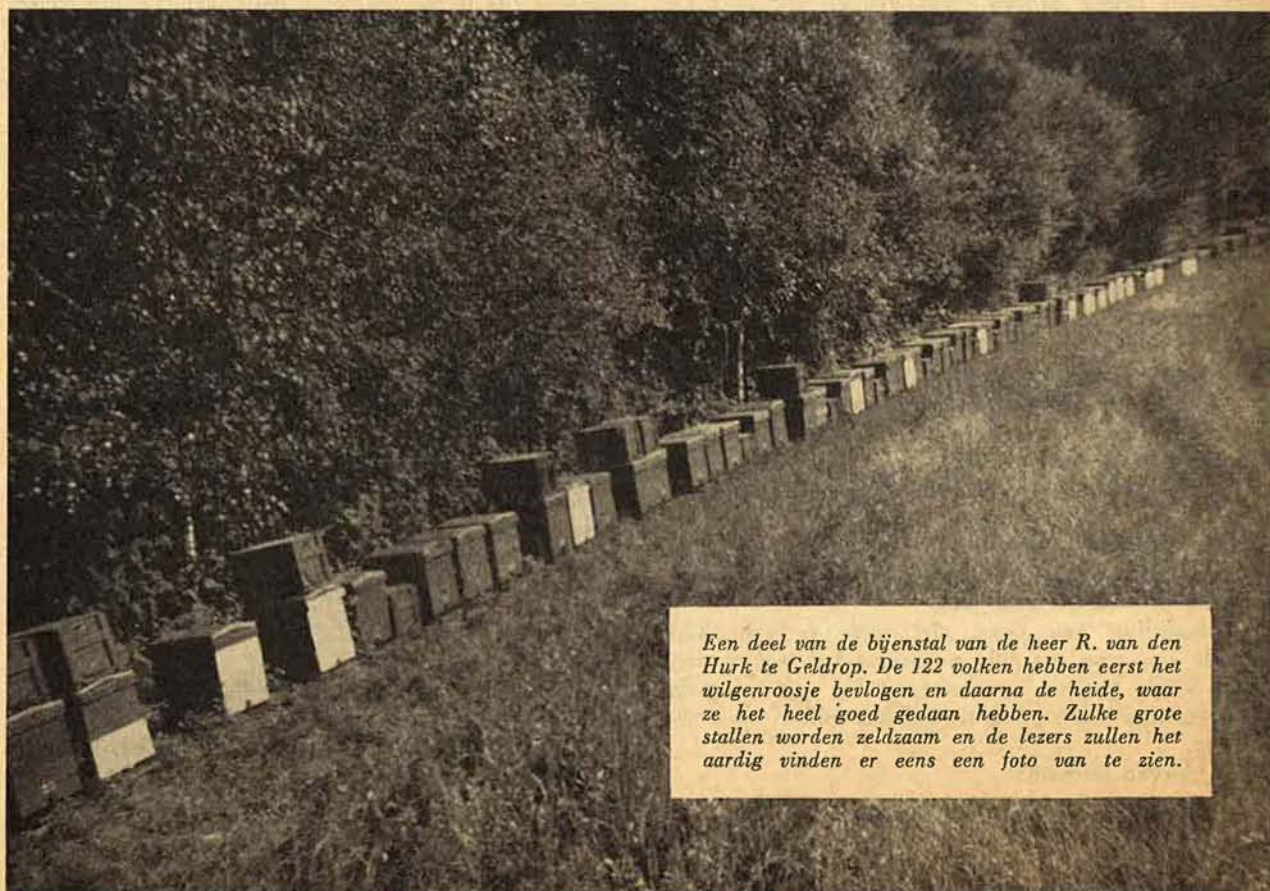
S. HEEMSKERK

Onze redacteur schrijft onder „PRAKTIJK-PROBLEMEN (I)“ dat hij voor 1956 het zesraamsvolkje in de onderbak bij het grote volk zal hangen, daarop de honingkamer (in honingkamerformaat en met uitgebouwde raten) dan een rooster en daarop een bak met uitgebouwde raten. Broedkamerformaat) Naar aanleiding hiervan zou ik willen opmerken, dat ik het betwijfel of bij deze opstelling wel veel honing boven de rooster gebracht zal worden, tenzij er een buitengewone dracht zou zijn. Gaarne wil ik de volgende stapeling bij de vereniging van het zesraamskastje met het hoofdvolk onder de aandacht van de imkers brengen.

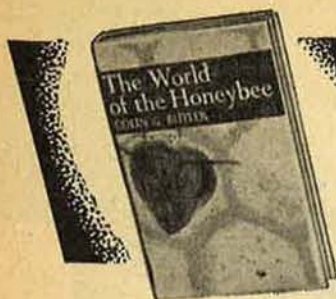
Bij het broed van het hoofdvolk hangen wij het broed van het zesraamskastje, daaronder komt een broedbak met de overige raten, aangevuld met uitgebouwde raten of mogelijk is het nog beter met raten met kunstraat. Boven op het volk komt een koninginrooster en daarop een honingkamer of broedkamer met uitgebouwde raten. Prachtige proeven voor onze Proefbijenstand en ook voor de imkers zelf.

RENKUM

J. C. v. SCHERRENBURG

Een deel van de bijenstal van de heer R. van den Hurk te Geldrop. De 122 volken hebben eerst het wilgenroosje bevolgen en daarna de heide, waar ze het heel goed gedaan hebben. Zulke grote stallen worden zeldzaam en de lezers zullen het aardig vinden er eens een foto van te zien.

De Wereld van de Honingbij

(Vervolg)

Wanneer een bij, behorende tot een volk, dat een hoeveelheid broed verzorgt, dat in verhouding staat tot de grootte van de bevolking aan volwassen bijen (wat gewoonlijk tijdens de zomermaanden het geval is), begint ze de larven te voeren met voedersap en dit heeft spoedig de uitputting van alle voedselreserves, opgeslagen in het vetlichaam, tot gevolg. Haar voedersapklieren houden inderdaad op voedersap af te scheiden, het voeren van het broed wordt opgegeven en de bij wordt spoedig een haalster en mat zich in het veld af. Zulke bijen met zeer sterk in grootte afgenomen vetlichamen en voedersapklieren zijn „zomer“-bijen. Wanneer daarentegen een werkster in de herfst uit haar cel kruipt, eet ze op de gewone manier stuifmeel, maar in deze tijd is er meestal zeer weinig broed om te voeden aanwezig. Zodoende raken de voedsel-reserves, die ze ophoopt, tenslotte niet zo gauw uitgeput en haar voedersapklieren en vetlichaam nemen slechts langzaam in omvang af, omdat er geen grote vraag naar is, hetgeen wel het geval zou zijn als ze voortdurend broed moest voeren. Zo'n bij is een „winter“-bij en ze is in staat lang te leven, wel de hele winter door.

De fysiologische conditie van „winter“-bijen komen ook wel eens niet in de winter voor. Alles wat de hoeveelheid en plotselinge vermindering van het aantal larven, door een volk verzorgd, veroorzaakt, zoals het verlies van de moeder, zwermen enz. heeft een onmiddellijke uitwerking op de jonge werkbijen. Hun voedersapklieren en vetlichamen zullen zich vaak ontwikkelen en blijven een poosje in deze toestand — d.w.z. ze worden „winter“-bijen — omdat de behoeften van het broed onvoldoende zijn om ze daarvan af te helpen. In de zomer (maar niet in de herfst of winter) wordt de toestand verlicht door het afvoeren van een beetje van het opgeslagen voedsel naar de eigen eierstokken. Dit kan leiden tot het ontstaan van eierleggende werksters, wat, zoals we reeds elders hebben gezien, een wezenlijke rol kan spelen in het voortbestaan van hun kolonies onder bijzondere omstandigheden.

Het is natuurlijk gedurende de lente- en zomermaanden, als het verzor-

gen van het broed, het bouwen van het nest enz. op hun hoogtepunt zijn, dat werkbijen het het drukst hebben en hun levens het kortst zijn. Laten we dan eens het leven van een gewone werkbij op deze tijd van het jaar bekijken.

Wanneer ze uit haar cel is gekropen, reinigt en poetst de jonge werkster haar lichaam. Als ze opdroogt verliest ze het enigszins doorweekte uiterlijk van de pasgeborene. In een paar uur ziet ze er op haar best uit, donzig en goed verzorgd. Spoedig nadat ze uit haar cel is gekomen en tamelijk dikwijls gedurende de eerste 3 dagen van haar volwassenheid, vraagt ze voedsel aan oudere werksters door haar uitgestrekte tong naar hen uit te steken. Dik-

houden. Het voedsel, dat op deze wijze door de ene bij aan de andere wordt overgegeven, bestaat hoofdzakelijk uit nectar of honing, geput uit de honingblaas, maar kan ook afscheidingen van de voedersap- en andere klieren bevatten. Dit weten we niet. Ik geloof, dat het haast wel zeker „koninginnestof“ bevat, verkregen of direct van de moeder of van een bij, die een beetje heeft gekregen van de moeder, hetzij direct of via een of meer andere bijen; en dat het doorgeven van deze „koninginnestof“ onder de huisbijen (waarschijnlijk onder zowel de huis- als de haalbijen en de „liaison“-bijen, dat zijn de jongste haalbijen) het middel is, waardoor de voortdurende aanwezigheid van de koningin zich aan de bijen van een volk openbaart. Hiermede bedoel ik niet, dat de bijen, die een voldoende toevoer van „koninginnestof“ krijgen, zich bewust rekenschap geven van de aanwezigheid van hun koningin in de gemeenschap, maar meer, dat deze „koninginnestof“ in een behoefte, die de bijen voelen, voorziet en dat, wanneer het aanbod kleiner wordt dan een minimum hoeveelheid, de bijen onbevredigd blijven en hun gedrag gaat veranderen in wat bijenhouders beschreven als „moerloosheid“.

Volgens Rösch helpt de jonge bij zich gedurende de eerste 3 dagen van haar leven niet zelf aan honing uit de voorraden van haar nest, hoewel zij dat daarna herhaaldelijk doet. In deze periode schijnt de jonge bij als ze niet bezig is zichzelf te verzorgen en voedsel te vragen aan andere leden van haar kolonie, haar tijd te gebruiken door broedcellen, waar volwassen bijen pas zijn uitgekropen, schoon te maken, de voorafgaande bewerking van het erin leggen van nieuwe eieren door de moeder, of min of meer bewegingsloos op de broedraten te blijven zitten en zodoende helpende bij het uitbroeden van het nageslacht.

Vanaf de 4e dag van haar volwassen leven helpt de jonge bij zichzelf aan honing uit de voorraadcellen, hoewel ze nog herhaaldelijk voedsel tracht te krijgen van andere bijen en vaak een massa stuifmeel eet, (speciaal tot ze ongeveer 10 dagen oud is), wat ze uit de opslagplaatjes in het nest neemt. De eiwitten, aanwezig in het stuifmeel, dat ze in deze periode van haar leven eet.

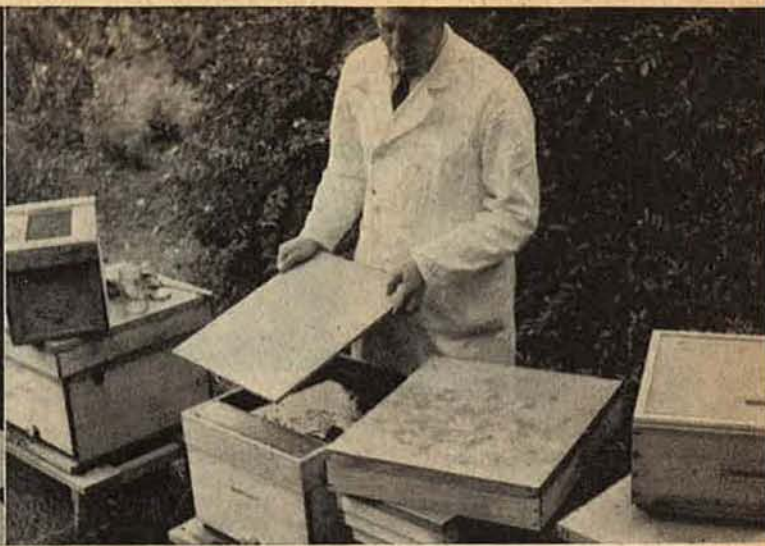
(vervolg op blz. 13)

SCHRIFTELIJKE CURSUS BIJENTEELT

Als er belangstelling is voor een goede schriftelijke cursus in bijenteelt, zal die er natuurlijk komen. Men leze hierover het verslag van de Hoofdbestuursvergadering in dit nummer.

We moeten echter eerst weten of er voldoende belangstelling voor is. We verzoeken daarom alle leden, die in de komende maanden belangstellenden kunnen opgeven, dat vooral niet na te laten. Geef naam en adres op aan het Bijenhuis, voorlopig verplicht dat tot niets.

wijls wordt haar verzoek genegeerd, waarschijnlijk omdat de bij, die ze het vraagt, geen voedsel te geven heeft; maar ze houdt vol tot ze een bij vindt, die in staat is aan haar behoefte te voldoen en het doen wil. De geefster opent haar kaken en beweegt haar nog opgevouwen tong langzaam voorwaarts en naar beneden vanuit de ruststand, netjes opgerold onder haar kop en zij geeft dan uit haar honingblaas een druppel voedsel, die op de achterzijde van haar opgevouwen tong en tussen haar kaken komt te liggen. De ontvangende bij steekt haar tong in de druppel en zuigt die op. Beide bijen gebruiken voortdurend hun antennes om elkanders kop te betasten, terwijl het voeren aan de gang is, om hun respectieve monden precies in de goede stand te

Op de linkerhelft is te zien, hoe de voerbak gevuld wordt. Men gebruikt hier een ideale gieter. De tuit is afgesloten met een klepje en ook de vulopening is afgesloten met een klep. Het waarom hoef ik nu niet meer te verklaren.

Wanneer men een flink aantal volken heeft, is zo'n gieter geen luxe.

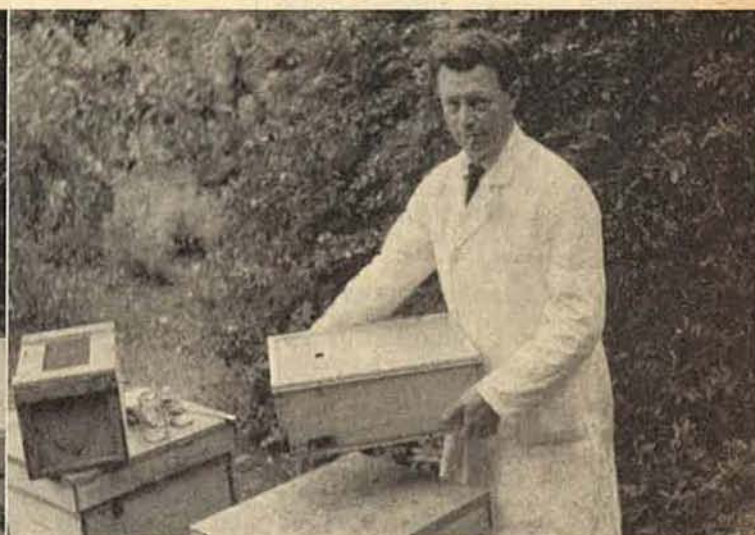
Meestal vinden de bijen het voer snel, maar om alle zekerheid te hebben, dat geen tijd verloren gaat, is het goed een paar druppels voer op de bijen te laten vallen. We lichten daarvoor het dekglasje

even op. Dan kunnen we met een stokje een paar druppels suikerwater in de bijenruimte laten vallen. Meteen het dekglasje weer zorgvuldig op de opening leggen.

De bijen zijn in de bijenruimte direct aan het zuigen en wij leggen nu op de voerbak de dekplank van het volk. Die zal misschien aan de onderkant even moeten worden gezuiverd van braamraat. Een goed sluitende plank voorkomt elke poging tot zelfmoord van de bijen. Hapert er iets aan de voerinrichting, dan wordt de bak een massagraf. Zie dat te voorkomen.

Een behoorlijk volk heeft een volle bak in

ongeveer drie dagen leeg. Bij zeer koud weer — voor de tijd van het jaar — kan 't even langer duren. De volken vertonen overigens nog al verschillen wat de snelheid van het opnemen van het voer betreft. Dit kan te denken geven. Wat zou in bepaalde gevallen de oorzaak kunnen zijn? We vullen de voerbakken bij voorkeur 's avonds. De bijen geraken van het voeren, in het begin vooral, in een nog al opgewonden toestand. De kans op pogingen tot roof worden kleiner als we ze een nacht geven om aan de onverwachte overvloed te wennen.

Onze imker sluit met een voldaan gevoel de kast. „Ziezo, die kan vooruit!” Natuurlijk heeft hij genoteerd hoeveel honing hij het volk heeft laten houden. Hij houdt daar rekening mee als hij de tweede keer gaat voeren.

Een beetje te veel suikerwater is niet verloren. Maar een beetje te weinig, dat is heel erg. Neem bij het voeren dus steeds het zekere voor het onzekere!

Als in het voorjaar blijkt, dat een volk te

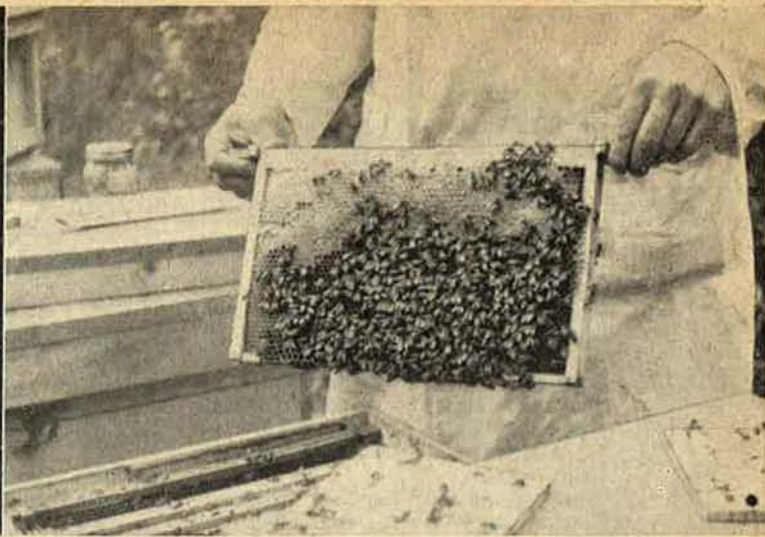
veel voer heeft, dan haal je er één of meer ramen met voer uit en die bewaar je — op een voor bijen ontoegankelijke plaats! — voor je vegers. Lang niet gek!

Als een volk in het voorjaar te weinig voer heeft, kan het al van honger gestorven zijn voordat je het kunt helpen. Bespaar dat jezelf en je bijen!

Voor alle securigheid zeg ik nog even, dat de sterkte van de suikeroplossing voor 't wintervoer groter is dan die voor zomer-

voeding. We nemen nu twee delen suiker op één deel water. Gooi heet water op de suiker, na enig roeren is dan alle suiker opgelost. Niets anders bijvoegen. Er wordt wel eens beweerd dat er wat zout bij moet of wat azijn, of beide. Laat je niets wijsmaken!

De rechtse foto laat zien hoe de imker met zijn traditionele stompje sigaar en een tevreden lachje de volle honingkamer naar huis torst.

De broedkamerramen met honing, die we tijdelijk in een leeg zesraamskastje hebben gehangen, met een reisraam er op, worden nu ook naar binnen gebracht. Het slingeren kan beginnen. Het bewerken van de raten en 't slingeren vallen buiten het bestek van deze reeks. Er moet ten slotte eens ooit een eind aan komen! Het ging trouwens om het behandelen van de volken in de loop van het jaar en niet over het behandelen van de honing of alle andere werkjes, die je zoal te doen krijgt. Een kleine week nadat de laatste bak leeg

is, wordt het volk nog eens geïnspecteerd. Het voornaamste punt daarbij is natuurlijk de hoeveelheid voer. Je weet dat 'n volk ongeveer 20 pond moet hebben. Je weet ook, dat één dm² raat, aan beide zijden voorzien van verzegeld voer, ongeveer een pond weegt. Nu dus maar even aan 't schatten en rekenen.

Als alles zo keurig verzorgd is, kun je de bijen met 'n gerust hart de winter in laten gaan. Je denkt natuurlijk wel aan de gewone winterzorgen?

Hiermee is deze fotoreeks geëindigd.

We danken onze imker en de maar steeds onzichtbare fotograaf, die zoveel werk gedaan hebben om dit mogelijk te maken.

(En wij danken de heer van Gool voor de eenvoudige maar degelijke wijze, waarop hij de hele bedrijfsmethode voor ons beschreven heeft. Red.).

Wat kan een honingbij ruiken ?

door RONALD RIBBANDS, M. A., Sc. D.

(schrijver van *The Behaviour and Social Life of Honeybees*)

In verschillende voorgaande artikelen heb ik verteld, hoe aangetoond is, dat de werkbijen een kenmerkende geur bezitten. Die kenmerkende geur wordt veroorzaakt door het verschil in voedsel dat elk volk gebruikt en deze kenmerkende volksgeuren stellen de bijen in staat hun huisgenoten te onderscheiden van de bijen van andere volken.

Nadat ik aangetoond had dat de bijen zulke uiterst geringe verschillen tussen geuren konden onderscheiden, besloot ik om ook hun vermogen om geuren waar te nemen te meten, en verder hun vermogen om verschillende geurmengsels van elkaar te onderscheiden. Voor dit doel werden zuivere chemicaliën gebruikt en deze werden opgelost in bekende hoeveelheden ethyleen glycol. (De lichaamsgeur van de bijen zelf kon niet worden gemeten of genormaliseerd.)

De fietswiel-proeven.

De volgende techniek werd ontwikkeld. Een oud fietswiel werd horizontaal op een bord gemonteerd, zodat het met de hand langzaam kon worden rondgedraaid. Op het wiel werd een tuinzef geplaatst om als platform te dienen. (zie afbeelding.) Op de zeef werden drie platte glazen schaaltes geplaatst en in elk schaalte zetten we een paar glazen buisjes van 5 x 2 cm, die met een elastiekje aan elkaar verbonden waren. Eén van de zes glazen buisjes werd tot $\frac{3}{4}$ van de hoogte gevuld met een oplossing van ethyleen glycol, dat de geur bevatte, waarop de bijen zou-

den worden getraind. Van boven was dit buisje afgesloten met katoenen vliegengaas, zodat de oplossing buiten het bereik van de bijen was. Het andere buisje van dit paar was gevuld met een suikeroplossing. Eén van elk ander paar buisjes bevatte alleen ethyleen glycol (voor drempelwaarde-proeven¹⁾) of vermengd met een andere geur (voor proeven betreffende het onderscheidingsvermogen). Deze buisjes werden eveneens van een gaasje voorzien. Het andere van deze paren buisjes werd gevuld met water.

Zes à tien individueel gemerkte bijen werden getraind om voedsel te verzamelen uit 't buisje met de suikeroplossing. Bij korte tussenpozen werd het fietswiel gedraaid, zodat de bijen niet gewend raakten aan voedsel op een vaste plaats op de voertafel.

Na deze training werden voor elke proef nieuwe stellen buisjes op de schaaltes gezet. Drie met gaas bedekte buisjes werden gevuld met oplossingen gelijk aan die bij de training, maar hun drie burens waren leeg. De proeven werden voortgezet tot de bijen blijf gaven de trainingsgeur al dan niet te herkennen. Verschillende geuren werden nog herkend als één deel werd opgelost in 100.000.000 delen ethyleen glycol. Deze absolute waarden zeggen ons

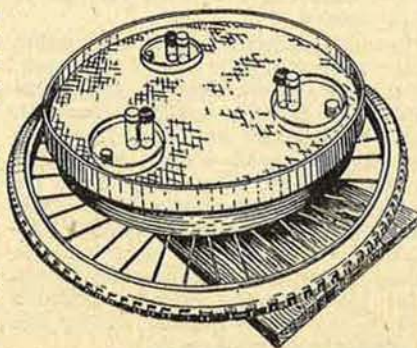
¹⁾ „drempelwaarde” is het punt waarop de bijen nog reageren, maar waaronder ze niet meer reageren op de geur.

meer, als ze worden vergeleken met het menselijk vermogen om geuren waar te nemen. Deze vergelijking werd gemaakt met twee van de geuren: methyl heptenone en geraniol. En het resultaat wees uit, dat de bijen ze nog waarnemen als ze resp. tot 1/40 en 1/100 werden verdund beneden de grens waarop mensen ze kunnen waarnemen.

Bij de proeven betreffende het onderscheidingsvermogen konden de bijen, die getraind waren om een mengsel van gelijke delen van twee geuren te bezoeken (benzyl acetaat en linalol), dit mengsel onderscheiden van mengsels die 9 delen van de ene geur en 11 van de andere bevatten.

Acht mensen werden getest met dezelfde geuren en het uiterste wat ze konden bereiken was, dat slechts twee van hen het verschil konden vaststellen tussen een 4 op 1 en een 1 op 1 oplossing.

Deze resultaten laten zien, dat de reukzin van de honingbij veel beter is dan die van de mens, zowel wat betreft het ruiken van dingen, die

wij niet kunnen ruiken als wat betreft het onderscheiden van mengsels van geuren, die voor ons dezelfde geur hebben. Dit is geen verrassende gevolgtrekking, omdat de honingbij voor haar bestaan aangewezen is op haar reukzin.

Toch is het in strijd met de resultaten van vroegere proeven. (Deze werden meer dan 30 jaar geleden genomen en daarbij werd gebruik gemaakt van een minder gevoelige techniek, terwijl moderne statistische methoden om de resultaten te interpreteren toen niet beschikbaar waren.)

Een verandering in de fietswielproeven toonde aan, dat bijen gemakkelijk getraind kunnen worden om de geur uit te kiezen van de bloemen van de rode aalbes, hoewel vroegere onderzoekers meenden, dat deze bloemen zowel voor bijen als voor mensen reukloos waren. Het is mogelijk dat andere bloemen, die als reukloos werden beschouwd, ook door de bijen kunnen worden geroken. Herhaalde proeven toonden eveneens aan, dat de bijen niet in staat waren verschil waar te nemen tussen water en zuivere suikeroplossingen, totdat ze die konden aanraken. De suiker heeft n.l. geen geur.

Andere veranderingen in de techniek, waarbij geen geur werd verstrekt, verschaften ons meer inlichtingen over de gevoeligheid van de honingbij voor haar eigen lichaamsgeur. Ik ontdekte, dat een bij een met suikeroplossing gevuld buisje bezocht, waarop zij kort tevoren ook had gehaald, en dat ze uit andere, geheel gelijke buisjes, die niet bezocht waren, juist het reeds bezochte buisje uitkoos. Dit gebeurde hoewel de suikeroplossing dun was en de bij bij haar bezoek haar geurklier niet ontbloot had. Een verfijning van de methode toonde toen aan, dat een enkele bij een leeg glazen buisje, waarop zij meer dan 10 minuten geleden slechts twee of drie maal voor korte tijd was neergestreken, zonder voedsel te vinden, herkende en uitkoos uit andere, gelijke buisjes.

Men kan aannemen dat een grotere hoeveelheid lichaamsgeur wordt achtergelaten door een bij, die voedsel van een bloem verzamelt, omdat ze daarop meer tijd doorbrengt en meer bewegingen maakt op een oppervlakte, die meer geëigend is geuren vast te houden dan glas. De lichaamsgeur zal de bijen bij het verzamelen van voedsel dan ook wel dikwijls te pas komen.

Die lichaamsgeur behoeft niet enkel als aantrekkingskracht te dienen. Van vele soorten bloemen verwijderd een bij, die die bloemen bezoekt, alle beschikbare nectar en stuifmeel en de voorraad wordt gedurende enige tijd niet aangevuld. Bijen, die zulke bloemen bezoeken, zouden tijd sparen door te leren bloemen te vermijden, die bijengeur aan zich dragen. (Von Frisch heeft aangetoond, dat bijen kunnen worden getraind zowel op het vermijden als op het opzoeken van een geur.)

Ja, we moeten het verhaal over vroeger nu eerst even onderbreken en ons bij het heden bepalen.

Mijn „Reisvrienden” en ik hebben verschillende velden koolzaad bekeken. Soms was er totaal geen gelegenheid om er volken bij te plaatsen, dan weer was het veld tot aan alle slootwallen bezaaid, een andere keer was er wel plaats, maar te vrij toegankelijk van de openbare weg, te dicht dus daarbij met het oog op paardentractie en jeugd en te ver van de boerderij of ander preventief toezicht.

Ook waren er wel velden, die ons geschikt leken, maar de boer had al weer besproken met de imkers, die er al jaren kwamen. Nu, je schiet niet onder andermans duiven.

Zo ging het boerderij op en af. Soms waren er kwaad uitziende, blaffende, loslopende heemhonden. Al zeg ik het zelf, ik moest alleen het heem op. De anderen vonden dat ik het geschiktst met de boeren kon praten door ze in hun landstaal aan te spreken. In feite waren ze natuurlijk bang voor de honden. Ze snaptten niet waarom die dieren voor mij altijd zo terugweken. Ze wisten dan ook niet, dat ik wat leeuwenwet aan mijn broek had gesmeerd. Een middeltje van mijn overgrootvader. En: probatum est!

Enfin, eindelijk hebben we een plek gevonden. De boer wilde ons graag hebben met de bijen, want z'n buurman, wiens zaad vorig jaar eigenlijk minder goed had gestaan dan het zijne, had toen bijen gehad en nog meer zaad gewonnen dan hij. Mijn collega vertelde hem, dat proeven in het buitenland wezen op minstens 10% meer zaad als er bijen bij stonden. Nu, hij dacht, we moesten de volken maar langs het veld met erwten plaatsen.

Of hij die ook ging bestuiven en bespuiten? En het koolzaad zelf? Ja, de erwten vrij zeker wel, het koolzaad waarschijnlijk niet.

De standplaats langs de erwten achtten we ongeschikt, vooral vanwege de spuitstofwolken enz. Bovendien zouden de volken dan oost-west komen te staan en we zouden bij sterke wind last van vervliegen krijgen. We zochten daarom de oost-wal uit. Die was iets lager en als het gewas steeds hoger groeide, kwamen de volken in de luwte te staan.

De boer zou mogelijk nog een gedeelte van het koolzaad omploegen omdat het wat „hol” stond, maar we adviseerden hem om dat niet te doen. We hadden, eerlijk gezegd, dan nog wel bloem genoeg. Maar een autoriteit had ons bij een vorig, gelijk geval gezegd dat als het gewas eenmaal begon te groeien, het meer uitstelde en toch een goede opbrengst gaf. We hadden dit daarna zelf kunnen waarnemen. De boer heeft niets omgeploegd en was ons achteraf erkentelijk voor het advies. We bespraken natuurlijk vooraf met de boer dat, hoe dan ook, de volken nooit verplaatst mochten worden. We vertelden ook het hoe en waarom. Verder wisselden we onze telefoonadressen uit. Tegen het begin van de bloei zou hij ons waarschuwen.

Zo, en nu moeten wij de consignes nog aan onze niet-aanwezige medereizigers doorgeven. Wat die inhouden vertellen we een volgende keer. We hebben strenge ongeschreven wetten en wie zich daaraan niet houdt, wordt afgebeten. Orde onder de immen, maar ook onder de imkers.

BIJENMAN

Het feit, dat bijengeur lang blijft hangen, is een van zijn belangrijkste eigenschappen en dat maakt het de bij mogelijk die geur te gebruiken, niet alleen voor de oriëntatie van haar huisgenoten, maar eveneens om haarzelf bij een volgende reis als gids te dienen.

Volledige bijzonderheden betreffende de proeven, die ik in dit artikel kort heb samengevat, zijn gepubliceerd

in Proceedings of the Royal Society, B 143, blz. 367—79.

De resultaten wezen uit dat de reukzin van de bijen veel fijner is dan die van de mens en dat het bovendien mogelijk is dat bijen bijzonder gevoelig zijn voor de geurmengsels, die hun eigen lichaamsgeur uitmaken. Hoe dit ook zij, zij kunnen deze geuren zeker herkennen, zelfs in een fantastisch geringe concentratie.

uit de Jaagkiepers

Januari 1956. Jékavé wenst alle lezers en lezers van ons Groentje een voorspoedig jaar, hopelijk wordt het weer een goed honingjaar.

Oude kunstraat

In de Schweiz. Bienenzeitung 1950/4 vinden we naar aanleiding van een vraag of oude kunstraat nog te gebruiken is, de volgende antwoorden: Een lezer vond een pak kunstraat na 15 jaar terug. Door zonnewarmte kreeg deze kunstraat de kleur en geur als van jonge raat terug en de bijen namen de kunstraat zonder fout aan.

Een bekende firma in bijenteelt-artikelen gaf ook antwoord, hetgeen ik met gegevens uit een advertentie van haar in genoemd blad, heb aangevuld:

Daar kunstraat uit zuiver was is gemaakt zou deze jarenlang bewaard moeten kunnen worden, indien zij droog opgeborgen wordt. In de praktijk leren we dat kunstraat meer of minder grauwig wordt en dan niet graag door de bijen verwerkt wordt. Hiervoor komen drie oorzaken in aanmerking:

- 1e. Het gebruik van een los-middel, dat zich door zijn samenstelling niet van de kunstraat laat verwijderen.
- 2e. Door het vochtig bewaren trekt het papier, waarin de raat verpakt is, vocht aan, dit zet zich op de raat af en vreet zich in de oppervlakte in.
- 3e. Het verwerkte bijenwas is niet voldoende gezuiverd, aan de oppervlakte bevinden zich nog kleine deeltjes stuifmeel, die door het liggen grauwig worden en een onaangename reuk verspreiden, waardoor de bijen een afkeer van de kunstraat krijgen. Door de kunstraat te verwarmen, hetzij bij de kachel of in de zon, krijgt het was zijn oorspronkelijke kleur en fijne aroma terug en is zonder meer te gebruiken.

Kunstraat dat in bijenvolken heeft gehangen en niet uitgebouwd werd, wordt niet graag meer door de bijen aangenomen, daar de kunstraat door de bijen met een dun laagje van een soort hars is overtrokken. Men zou

deze kunstraat met een vlam kunnen bewerken, beter is het ze te laten onsmelten.

Bijenteelt in Argentinië

Eens vroeg 'n Fins meisje, dat in Engeland de bijenteelt bestudeerde, aan haar leraar, wat volgens zijn mening het beste land was om de bijenteelt te beoefenen. En tot haar verwondering kreeg zij ten antwoord: Finland.

Als men aan Jékavé deze vraag zou stellen, zou hij daarop geen antwoord kunnen of durven geven. Er zijn zoveel factoren, welke gewicht in de schaal leggen: drachtplanten, klimaat, vervoers- en afzetmogelijkheden en niet te vergeten de arbeidskrachten. Zo zal niet altijd een land, dat veel honing voortbrengt, zeer geschikt zijn voor commerciële bijenteelt.

We willen het oog nog eens op Argentinië laten vallen. In Abeilles et Fleurs 1955/1 staat een uit het Argentijns bijenblad La Apicultura Argentina vertaald artikel over de bijenteelt-streken in dit land. Het Franse blad voegt hieraan toe, dat het een goed beeld geeft van de uiterst gunstige omstandigheden voor de bijenhouders in Argentinië. Het klimaat is er veel standvastiger dan in Frankrijk en de bijenweide (vooral lucerne) zeer gunstig. Men heeft oogsten, welke in Frankrijk onmogelijk zijn. De Franse imkers halen met moeite 10 kg terwijl de gemiddelde opbrengst in Argentinië 50 kg. is. De honingprijs in dit land is dan ook laag en schommelt tussen f 0.65 en f 0.85 per kg, de was brengt f 3,10 à f 3,60 per kg op.

In het Amerikaanse blad Modern Beekeeping 1954/2 schrijft dr. Israel Wertheim over de bijenteelt in Argentinië, dat deze de grootste mogelijkheden voor de imkers biedt. Deze staat nog in zijn kinderschoenen, niettegenstaande de snelle ontwikkeling der laatste 15 jaren. Vóór 15 jaren was een bijenstand van 200 volken een zeer grote en een gemiddelde opbrengst van 65 tot 90 pond zeer bevredigend.

Thans is de bijenteelt een der belangrijkste ter wereld. Men heeft 3 typen van bijenteelt:

- 1e. Het boerderij-type van 50 tot 100 volken, dat andere takken van het boerenbedrijf aanvult.
- 2e. Het familie-type met 200 tot 300 volken, welke in verloren ogenblikken behandeld worden en

- 3e. Beroepsbijenteelt met in de regel meer dan 1000 volken, bijenhouders met meer dan dit aantal zijn er verscheidene, men heeft er met 3 tot 4.000, ja zelfs één met 10.000 volken.

De bijenstand van de schrijver „Las Margaritas” werkt thans met 4.000 volken, maar verwacht wordt dat dit aantal zich in 10 jaar zal verdubbelen of verdrievoudigen.

Het klimaat, de regenval en de flora zijn uitstekend voor de bijenteelt. De winters zijn niet koud en de zomers niet smoorheet, 12 maanden zijn de weiden groen, zodat het vee buiten blijft zonder dat bijgevoerd behoeft te worden.

De voornaamste dracht is op de witte klaver, in november (we zitten op het zuidelijk halfrond) zijn de velden wit hiervan, in december begint de oogst, elke tien dagen is de honingkamer zo goed als vol. Het gemiddelde kan oplopen tot 100 kg.

Gewerkt wordt met geselecteerde koninginnen uit de V. S. of uit Italië. De volken krijgen behalve de honing, welke in de broedkamer zit en nooit hieruit wordt genomen, nog een volle honingkamer met honing voor de winter. „Dat is een kapitaal, dat de volgende zomer dik rente oplevert”.

Frankrijk steunt de bijenteelt

Een wet, die de meest gelukkige terugslag op de ontwikkeling van de Franse bijenteelt kan hebben, werd 30 november 1954 door de Nationale Vergadering aangenomen. Hierbij werden de belastingen bij de verkoop van natuur-honing en ruwe was ingetrokken. Dit werd gedaan om de bijenteelt te steunen, daar deze o.a. veel heeft te lijden door bespuiting en om het gebruik van de gezonde honing te stimuleren (Gazette Apicole 1955-1).

Maar de Franse staat doet nog meer. Zij geeft onder zekere voorwaarden aan landbouwers 15% vergoeding op de door hen aangekochte landbouwmachines. Dit is ook van toepassing op bijenhouders, maar de benodigheden moeten een factuurwaarde hebben van 7.000 francs per stuk. Alleen grote stukken vallen dus hieronder, maar met opzet is een bijenstand (rucher) genoemd en geen kast (ruche). Nu kan men bij de aanschaffing van een bijenstand van b.v.

5 kasten vergoeding krijgen. (Abeilles et Fleurs 1955-10)

Honingbandieten

Uit de rubriek Korte Berichten in het British Beejournal 31 oktober '55: Tijdens de heidedracht heeft de diefstal van bijenkasten op de (Britse) heide ernstige afmetingen aangenomen. De honingdieven werken in sommige graafschappen op grote schaal; tijdens het nachtelijk duister worden de kasten met bijen en al door de dieven, welke uitstekend met de behandeling hiervan op de hoogte zijn, per auto weggevoerd. (Onze vereniging zou deze schade aan haar leden vergoeden! Red.)

De goede heidedracht was voor deze rovers zeer winstgevend. En gehoord op de honing-show: Twee dames, welke de verschillende honingsoorten bekeken, hadden het over het verschil in kleur: „De donkere honing is van de donkere bijen, mijn waarde”, zei één van haar, „en de lichte van de lichte bijen” (29-9-'55).

Moerdoppen van plastic

Hierover schrijft Martinez Lopez uit Mexico in Gleanings 1955-5.

Voor de koninginneteelt heeft men start-dopjes van was nodig. Heeft men een groot bedrijf, dan vraagt het maken hiervan veel tijd en bedrevenheid. Ook de productie van koninginnemelk heeft de vraag naar de dopjes groter gemaakt. In Mexico speelt de koninginnemelk ook een grote rol en dit was aanleiding voor Lopez doppen van plastic te maken. Het zijn kleine bekertjes, waarvan de bodem gelijk is aan die van een natuurlijke dop. Zij zijn doorzichtig, de kleur is van geen belang, zij behoeven niet met was overtrokken te worden. Bij het winnen van koninginnemelk is dit een voordeel, daar geen was bij het uitschrapen in de koninginnemelk kan komen. Hij gebruikt ramen met 3 rijen elk van 20 dopjes.

Koninginnemelk

In Gleanings 1955-10 waarschuwt de redactie de bijenhouders voor de handel in koninginnemelk. Deze neemt steeds toe, ondanks dat vele van de aangeprezen voordelen niet wetenschappelijk zijn bewezen. De ambtenaren van de Pure Food en Drug Administration (Warenwet) hebben al ingegrepen. Twee zendingen in het z.w. werden aangehouden, zij bevatten koninginnemelk-preparaten en droegen aanprijzingen voor uitgestelde ouderdom, kracht hergevend, groeibevorderend en voor de behandeling van verschillende kwalen.

Eén preparaat bestond uit honing en koninginnemelk en het andere was koninginnemelk in tabletvorm. Zonder voordelen te noemen kunnen cosmetische zaken de aanwezigheid van koninginnemelk in hun producten aangeven, zonder gevaar voor vervolging.

„Verkoop zoveel koninginnemelk als ge kunt, maar pas op geen reclame te maken voor iets wat niet bewezen is.”

Theorie en praktijk

Voor 100 jaar sprak Pfarrer Supersaxo: Theorie zonder praktijk brengt zelden geluk, praktijk zonder theorie is slechts half geluk, praktijk en theorie is het ware meesterstuk.

(Schweizerische BZT 1955-9.)

Antiek barbarisme

In de Irisch Beekeeper 1955-2 schrijft R. N. Tweedy over opvattingen van onze voorouders. Hieruit het volgende:

John Levett (1600) schreef, dat de koning (master-bee) een algemene wacht van soldaten had met officieren van elke rang, zoals toen in het leger gebruikelijk was.

Hij joeg de bijen uit de korf om de honing te oogsten en doodde dan de bijen door ze onder een plank te vermorzelen. Dit was nog wreder dan afzwavelen vindt

Jékavé

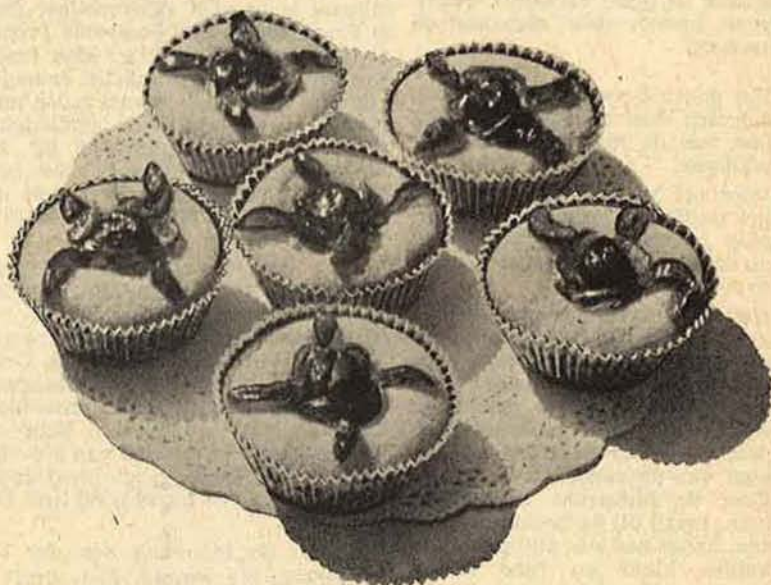
TOEKENNING EREMEDAILLES

Het hoofdbestuur verleende in 1955 de eremedaile der vereniging aan de volgende leden:

H. J. Beek, afd. Borculo
K. Bloemert, afd. Staphorst
W. Edema, afd. Beetsterzwaag
G. A. Eppink, afd. Dordrecht
M. de Haan, afd. Beetsterzwaag
E. C. Hooykaas, afd. Kerkwijk
Joh. Kiep, afd. Dordrecht
N. van Kleef, afd. Woerden
A. Kok, afd. Velp
A. J. Korporaal, afd. Kollumerzwaag
T. Merkuur, afd. Appelscha
G. J. A. Meijer, afd. Zevenaar
R. Politiek Mzn., afd. Bolsward
P. Tamsma, afd. Kollumerzwaag
L. Venema, afd. Leeuwarden
J. te Winkel, afd. Velp

JAN STRGAR †

Op 9 november 1955 is tengevolge van een ongeval overleden de wereldbekende teler van Krainer koninginnen Jan Strgar te Bitnje-Joegoslavië. Hij verzond zijn koninginnen naar alle landen der wereld, ons land inbegrepen.

DOET U DIT JAAR OOK MEE AAN DE
NATIONALE HONINGTENTONSTELLING EN
BAKWEDSTRIJD ?

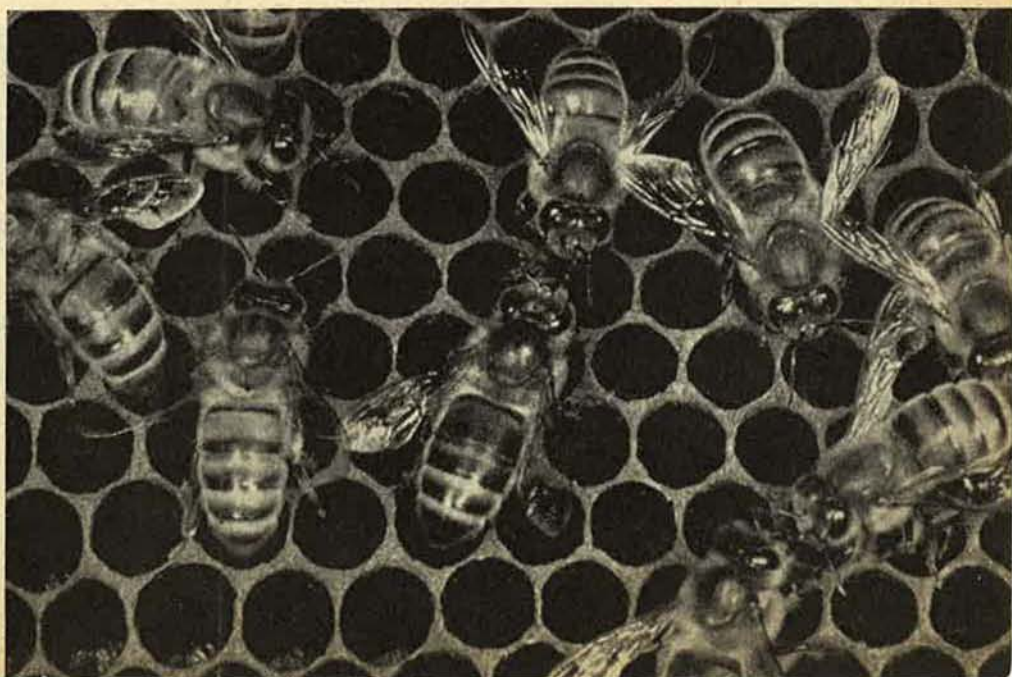
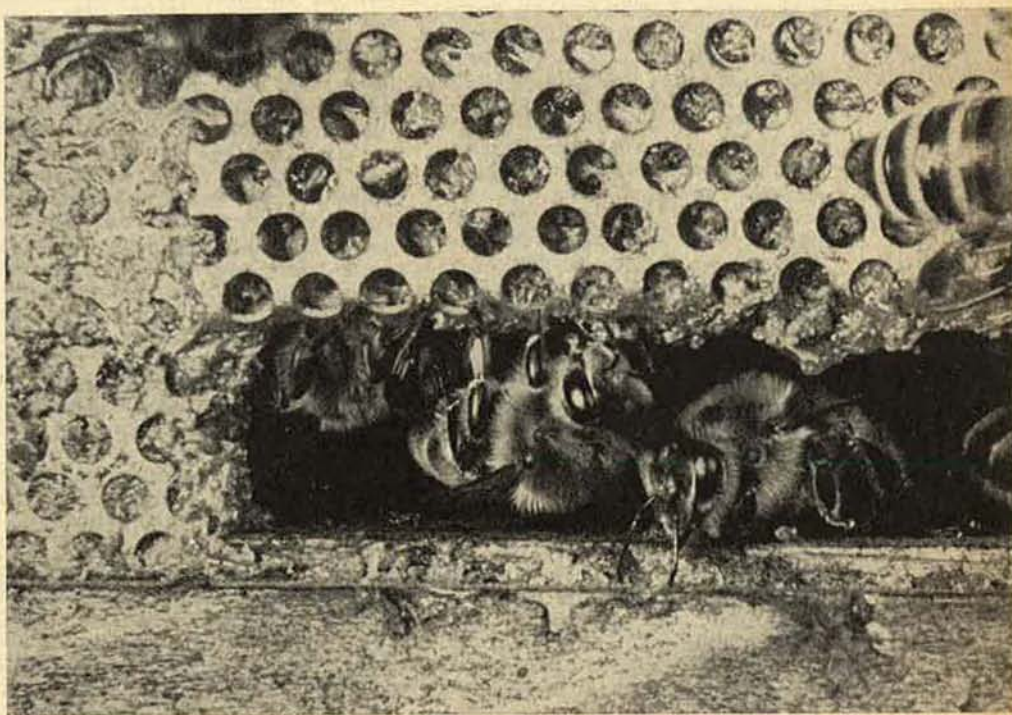
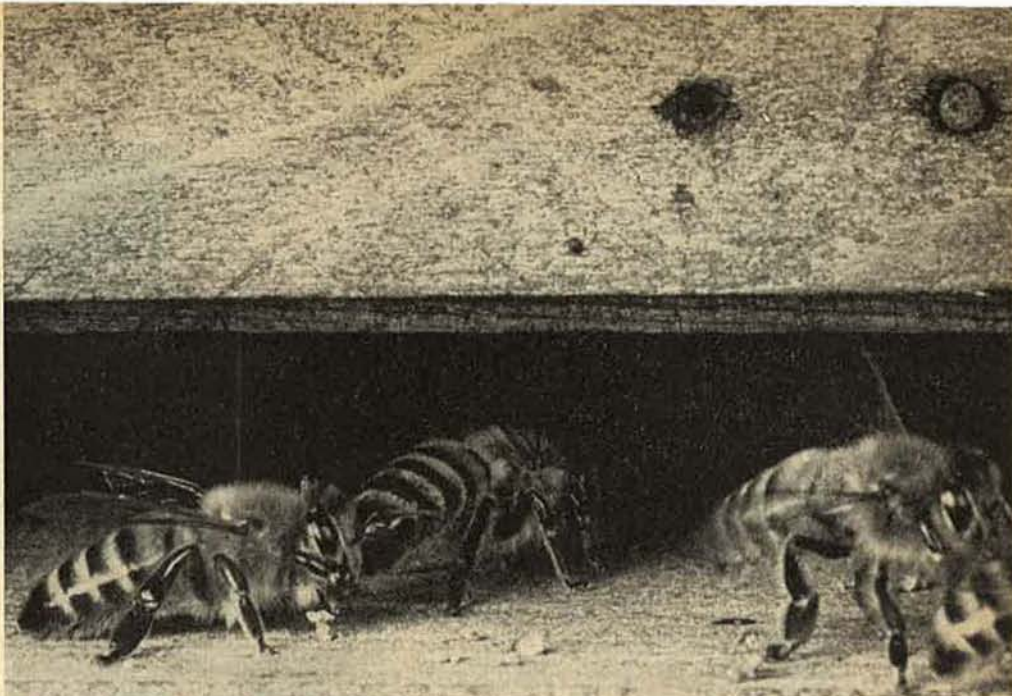
Propolis of voorwas bestaat uit een mengsel van verschillende harsen die de bijen van de planten verzamelen. Er wordt heel wat verzameld van de kleverige knoppen van populieren en paardekastanjes. Alleen de rassen van de Westerse honingbij verzamelen propolis en gebruiken het om barsten en naden van de kast te vullen en soms om het vlieggat voor de winter er mee te verkleinen.

Boven: Werkbijen brengen propolis thuis. De linkse bij heeft propolis in haar stuifmeelkorfje. Vergroting ongeveer $3\frac{1}{2}$ maal. Beneden: De bijen vullen de openingen van het geperforeerde metaal, dat voor het vlieggat aangebracht is om muizen te weren. Vergroting ongeveer $3\frac{1}{2}$ maal.

(vervolg van blz. 7)

zijn absoluut noodzakelijk voor de volledige ontwikkeling van haar voedersapklieren (pharingale speekselklieren). Totdat deze klieren gaan werken, wat ze gewoonlijk omstreeks de 5e of 6e dag van haar leven doen, is de jonge bij niet in staat een larve van voedersap te voorzien. Rösch kwam tot de conclusie, dat in de tijd van de 3e tot 5e dag, wanneer ze een massa stuifmeel eet, de jonge bij zich bezig houdt met het voeren van oudere larven (met een mengsel van honing, verdund met water of misschien nectar, vermengd met stuifmeel), maar zodra haar voedersapklieren helemaal werken, op ongeveer de 5e of de 6e dag, geeft ze het voeren van de oudere larven geheel op en begint met het voeren van jonge larven met voedersap. Dit zet ze voort tot ze 10 of 12 dagen oud is, op welke leeftijd haar voedersapklieren sterk in omvang zijn afgenomen en opgehouden hebben overvloedig af te scheiden. Ondertussen zijn de was-voortbrengende klieren actief geworden en wanneer ze ongeveer 12 dagen oud is, kan ze beginnen met het bouwen en repareren van raten en dergelijke werkjes waarvoor de productie van was nodig is. Omstreeks deze tijd maakt ze ook, als de weersgesteldheid gunstig is, haar eerste zgn. „speel” of „oriëntatie-vluchten”, waarbij ze de ligging van haar woning ten opzichte van de omringende voorwerpen, zoals bosjes, andere kasten, enz. leert en ook haar darmen ledigt. De eerste keer, dat een gezonde volwassen werkbij haar darmen ledigt, is gedurende haar eerste „speel”-vlucht; en het kan heel goed mogelijk zijn, dat de ophoping van onverteerbare stoffen in haar endeldarm de prikkel is, die haar noodzaakt het voor de eerste keer te wagen het nest te verlaten. Een niet gezonde werkbij ledigt haar darmen gewoonlijk in haar nest. Deze eerste „speel”-vlucht worat gewoonlijk tussen 12 en 3 uur in de middag onder-

Bijen voeren elkaar. Dit voeren speelt een grote rol in de organisatie van het volk en de saamhorigheid van de bijen, die het volk vormen. Op de foto zien we de ene bij de andere voeren. Vergroting 2,8 maal.

nomen, wanneer het weer warm en zonnig is.

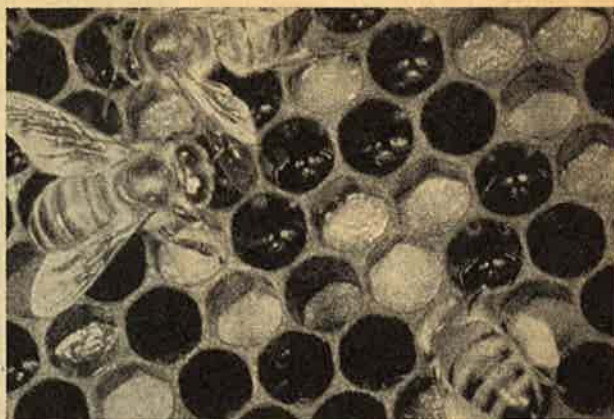
Op de leeftijd tussen ongeveer 12 en 21 dagen vervult de werkbij meestal de plicht van het bevrijden van de binnenkomende haalsters van het grootste deel van hun ladingen nectar, deze tot honing te verteren en op te slaan. Ze bemoeit zich ook met de ladingen stuifmeel, die terugkerende haalbijen losjes afgooien in de voorraadschalen, het aan de huisbijen overlatende het behoorlijk op te bergen. In dezelfde tijd doet ze veel aan de schoonmaak van de woning, dode bijen en alle afval, dat zich op de bodem of in het nest ophoopt, naar buiten brengend.

Omstreeks de tijd, dat onze speciale jonge werkbij ongeveer 3 weken oud is, heeft ze gedurende haar „speel“-vluchten geleerd haar woning terug te vinden, wanneer ze zich het veld in waagt. Ze is gereed de taak op zich te nemen van het zoeken naar alle dingen, die honingbijen in het veld verzamelen: water, nectar, stuifmeel, soms ook propolis; en dit zet ze voort tot ze (meestal) van ouderdom 2 of 3 weken later sterft. Het zijn meestal een paar van de jongere haalsters, die de ingang van hun kast of nest tegen indringers bewaken, soms tussen de haalvluchten door, maar de meeste werksters verwaarlozen deze plicht helemaal — anders zouden er veel te veel wachtbijen dienst hebben.

Hoewel vele bijen elk van de genoemde plichten achter elkaar vervullen, doen ze dat niet allemaal. Een bepaalde huiselijke taak mag helemaal worden overgeslagen: geen enkele waarnemer is in staat geweest een regelmatige opeenvolging van taken in het veld aan te tonen.

De waarnemingen van Rösch over de werkverdeling onder de werkbij, zijn door velen dikwijls zo uitgelegd, dat elke werkbij in een normaal volk een regelmatige opeenvolging van taken vervult. Er is verondersteld, dat de taak, waartoe ze op elke gegeven tijd wordt ge-

Het opbergen van stuifmeel. De klompjes stuifmeel worden in de cellen afgestreken. Vergroting ongeveer 2,4 maal.

roepen, afhankelijk is van de lichamelijke gesteldheid van de werkster op die tijd; en dat, daar haar lichaamsgesteldheid ten nauwste verbonden is met haar leeftijd, dat wat een bij op elke tijd doet, afhangt van haar leeftijd. Rösch (die alleen de gedragingen van een in verhouding klein aantal bijen observeerde) legde daar nooit zo sterk de nadruk op. Hij vond inderdaad een aanzienlijke variatie in de leeftijd, waarop de bijen, die hij observeerde haalsters werden en de verschillende huiselijke plichten vervulden. Zijn resultaten toonden zeer duidelijk aan dat de leeftijd alleen niet de bepalende factor kan zijn en voortgezette waarnemingen door andere mensen hebben dit feit ruimschoots bevestigd. In zijn waardevolle werk over de leeftijd van bijen, die zwermen vormen, vond Morland zodoende, dat bijen van 3 en 4 dagen oud dikwijls aanwezig zijn. Volgens hen, die streng vasthouden aan de zienswijze betreffende de werkverdeling gebaseerd op leeftijd, zouden deze bijen helemaal niet gevlogen hebben.

Waarnemingen, gedaan door Nelson in 1927, van kleine, voor het experiment samengestelde volken, die geheel bestonden uit zeer jonge bijen, toonden aan, dat zij, ondanks hun leeftijd, in staat waren alle noodzakelijke plichten zowel bin-

nens- als buitenshuis te vervullen. Hij vond, dat sommige van deze bijen voedsel in het veld verzamelden, toen ze slechts een paar dagen oud waren, zelfs wanneer er volop suikerstroop of honing in hun kasten voortdurend voor de bijen beschikbaar was, zodat ze beslist niet genoodzaakt waren te gaan verzamelen door gebrek aan voedsel in de woning.

Mej. Betts heeft beschreven, hoe Himmer bijen van slechts 5 dagen oud waarnam, die tijdens enkele van zijn experimenten van de kast afvlogen en hielpen bij het ventileren en bewaken van de woning. Hij zag ook bijen, die slechts 8 dagen oud waren en die stuifmeel verzamelden en bijen van 11 dagen, die zowel stuifmeel als honing haalden. Gelijksortige waarnemingen zijn kort geleden gedaan door Ribbands, die de gedragingen bestudeerd heeft van bijen, zodanig gemerkt, dat ze individueel te herkennen waren. Bij zijn experimenten vond hij, dat er aanzienlijk verschil bestaat in de ouderdom, waarop verschillende bijen, op dezelfde dag uit hun cellen gekropen en wonende in dezelfde kolonie (en dus vermoedelijk in dezelfde omstandigheden verkeerden) begonnen met halen. Deze leeftijd varieerde van 9 tot 35 dagen!

(Wordt vervolgd)

Het opbergen van stuifmeel. Bijen met stuifmeel aan de pootjes zoeken naar de cellen, waarin ze het stuifmeel zullen afstrijken. Vergroting ongeveer 2,4 maal.

Afdelingsbericht

AFD. BUNNIK-HOUTEN

De deelname aan de S.K.I.-show te Utrecht was succesvol voor onze afdeling. Er was zeer veel belangstelling voor onze stand welke 50 m 2 besloeg. Vooral voor de nieuwe honingdrank Polar. Op 11 nov. werd de eindles gehouden van de cursus bijenteelt voor beginners. De leraar, de heer J. Bötzel uit Cothen nam het examen af. Tevens was aanwezig de heer J. v. Aarst van het rijksbijenteeltconsulentschap Wageningen, het afdelingsbestuur en de commissie van toezicht. Aan 10 van de 14 cursisten, waarmede de cursus begonnen was, kon een diploma worden uitgereikt t.w. mevr. M. J. Gruijs-Koolhaas Revers, mej. M. Gruijs, mej. I. M. Gruijs, Erik Gruijs en J. G. Uijtewaal te Houten. Mevr. J. v. Halen-Bakker, R. J. v. Halen en N. v. d. Heuvel, Utrecht, J. M. v. Duijn, Schalkwijk en P. Paar, Bilthoven. De cursus gevorderden zal inmiddels aangevangen, terwijl ook de cursus voor beginners in Bunnik definitief doorgaat, te geven door mej. M. Meens, evenals de beginnerscursus te Vleuten. Men kan zich nog opgeven bij de secretaris, Achterdijk 32, Bunnik.

C. P.

Officiële mede- delingen

VERGADERING VAN HET HOOFD- BESTUUR OP 16 DECEMBER 1955.

Opening

Bij de opening richtte de voorzitter een hartelijk woord van welkom tot de heer J. C. van den Berg, die thans de groep Overijsel West in het Hoofdbestuur vertegenwoordigt. De heren van Dijk en van Rooijen waren voor het laatst in de hoofdbestuurvergadering aanwezig. De voorzitter dankte beide heren voor alles wat ze in het belang van bijenteelt en vereniging hebben gedaan. De nieuwe bestuurders voor Utrecht en Veluwe zullen op de volgende vergadering worden geïnstalleerd.

Voorstel Nieuw Scheemda. Dit voorstel met het prae-advies van het hoofdbestuur is elders afgedrukt.

Verplaatsingskosten bijenteeltonderwijzers

De maximum-vergoeding voor verplaatsingskosten van bijenteeltonderwijzers die cursussen geven, bedroeg tot nu toe f 1,50 per les. Thans is de mogelijkheid geschapen om in voorkomende gevallen een hoger subsidie voor dit doel te krijgen. Het is daarom van het grootste belang, dat bij het aanvragen van cursussen het juiste bedrag der verplaatsingskosten wordt opgegeven. Nu deze regeling er is, springt het Hoofdbestuur uiteraard niet meer bij als een cursus vanwege de hoge reiskosten van de leraar niet zou kunnen doorgaan.

Congres Wenen

Het Internationaal Congres voor Bijenteelt te Wenen wordt gehouden van 13 tot 18 augustus 1956. Het Hoofdbestuur hoopt op een grote deelname uit ons land. De Duitse taal is gemakkelijk te verstaan en bovendien zal er een installatie aanwezig zijn om alle lezingen direct en volledig in drie talen te vertalen. We komen hier nog nader op terug. Inlichtingen zijn echter reeds thans bij het secretariaat onzer vereniging verkrijgbaar. Als er deelnemers genoeg zijn, kunnen we gemeenschappelijk reizen.

Imkersdag Apeldoorn

De Imkersdag en de Nationale Honingtentoonstelling zullen dit jaar te Apeldoorn worden gehouden, vermoedelijk op 28 juli.

Juridische problemen

De imkers krijgen hoe langer hoe meer met recht en wet te maken en het hoofdbestuur komt voor allerlei problemen van juridische aard te staan. Thans is b.v. weer aan de orde de vernieuwing van het burgerlijk wetboek. Besloten is voor deze zaken een vaste commissie te benoemen. Deze commissie zal o.a. de door de leden gedane suggesties naar aanleiding van het artikel van de heer Maagendans in het Groentje van oc-

tober behandelen. De Commissie zal in de volgende vergadering worden benoemd.

Kasten voor cursussen

Voor beginnerscursussen moet er voor elke twee leerlingen één bevolkte kast beschikbaar zijn. De mogelijkheid is onder ogen gezien de subsidiekasten vóór de aanvang van de cursus te verstrekken. Dit blijkt echter onmogelijk te zijn. Bovendien zouden deze kasten pas in mei of juni bevolkt kunnen worden en de bedoeling is juist dat de cursisten het hele bijenseizoen meemaken.

Schriftelijke cursus bijenteelt

De vraag is gerezen of het niet mogelijk is als voorloper voor de beginnerscursussen een schriftelijke cursus te geven. Ook voor hen, in wier woonplaats in een bepaald jaar geen cursus wordt gegeven, zou dit van belang zijn. Het Hoofdbestuur zoekt alle leden, die gegadigden voor zo'n schriftelijke cursus weten, dat aan het Bijenhuis te melden. Als er voldoende belangstelling is, zal het Hoofdbestuur trachten iets in deze richting te doen.

Reacties op de quotumverhoging

Hoewel het besluit tot het verhogen van het quotum met zeer grote meerderheid van stemmen is genomen, was het te verwachten dat er leden zouden bedanken. Het heeft het hoofdbestuur pijnlijk getroffen dat een paar kleine afdelingen, zonder iets van zich te laten horen, in hun geheel hebben bedankt. Als er bij

VOORSTEL AFDELING NIEUW SCHEEMDA VOOR DE ALGEMENE VERGADERING 1956

Voorstel:

Het land wordt verdeeld in natuurlijke kringen, naar aanleiding van b.v. ligging der afdelingen, grondsoort etc.

Elke kring benoemt één afgevaardigde en één plaatsvervangend afgevaardigde voor de algemene vergadering. De onkosten voor deze afgevaardigde worden door de kring gedragen.

Hoofdbestuurleden kunnen op de thans gebruikelijke wijze worden benoemd, nadat de kringvergaderingen de kandidaten hebben aangewezen. Voorstellen voor de algemene vergadering worden door de afdelingen bij het kringbestuur ingezonden, dat deze, na uitvoerige behandeling, met de nodige op- of aanmerkingen, aan het hoofdbestuur doorzendt.

Toelichting:

Deze voorstellen worden gedaan uit praktische en financiële overwegingen.

1. Het contact tussen de afdelingen is onvoldoende. De thans reeds bestaande provinciale en andere kringen omvatten een te groot gebied, waaronder het bezoek aan de kringvergaderingen in erge mate lijdt. De woonplaatsen der bijenhouders liggen vaak te ver verwijderd van een centrale vergaderplaats. Bij een indeling in kleinere kringen zouden de le-

enige leden neiging bestaan om iets in die geest te ondernemen mogen we toch verwachten, dat het bestuur en de trouwe leden het Hoofdbestuur even waarschuwen? We vormen met elkaar een groot imkersgezin dat men niet zonder voorafgaand overleg verlaat. Men dient ten minste de voorschriften van de statuten in acht te nemen en het Hoofdbestuur gelegenheid te geven om op de vergadering, waar zo'n voorstel zal worden behandeld, aanwezig te zijn. Beter nog is het van tevoren met het Hoofdbestuur de toestand eens te bespreken. Het Hoofdbestuur rekent in deze op de afdelingsbesturen en de leden.

Nieuwe regeling subsidie beginnende imkers

Er is een nieuwe regeling in de maak. Het Ministerie heeft deze nog niet geheel definitief vastgesteld. De secretaris heeft de leraren en de betrokken afdelingsbesturen hier al een circulaire over gezonden, doch men moet er rekening mee houden dat daarin nog enige kleine veranderingen kunnen worden aangebracht.

Bijentuinen voor flatbewoners

Een onzer afdelingen heeft een zestal leden verloren doordat deze flatbewoners zijn geworden. Ze hebben geen tuin en dus geen gelegenheid om bijen te houden. Het Hoofdbestuur zou gaarne zien dat de betrokken afdelingen eens met het gemeentebestuur gingen praten over de mogelijkheid van het stichten van een bijentuin voor deze, en mogelijk voor andere leden.

den gemakkelijker en vaker kunnen samenkomen, wat ook met minder onkosten zou kunnen geschieden.

2. Het aantal afgevaardigden voor de algemene vergadering kan sterk worden verminderd, waardoor vlugger kan worden gewerkt en de onkosten aanmerkelijk kunnen worden verlaagd.

3. Ook door het indienen van voorstellen door de kringen aan het hoofdbestuur zullen in de praktijk het aantal voorstellen worden verminderd en tijd, moeite en kosten worden bespaard.

Prae-advies:

Het Hoofdbestuur heeft dit voorstel uitvoerig besproken. Hoewel het veel waardering heeft voor het initiatief, meent het na rijp beraad toch de aanneming van het voorstel te moeten ontraden.

In de eerste plaats zou het de structuur onzer vereniging, zoals die jaren geleden was, herstellen en die is juist verlaten omdat ze vele bezwaren had.

De mening, dat het voorstel tot kostenbesparing zou leiden, wordt door het hoofdbestuur niet gedeeld. De algemene kas zou wel goedkoper uit zijn, maar de afdelingen zouden duurder uit zijn en de leden zouden dus uiteindelijk geen financieel voordeel hebben.

Het grootste bezwaar acht het Hoofdbestuur evenwel, dat de afdelingen niet meer rechtstreeks hun invloed zouden kunnen doen gelden op het be-

leid van het Hoofdbestuur en op de algemene vergadering. Het Hoofdbestuur ontkent niet dat kleinere regionale vergaderingen nuttig kunnen zijn. De praktijk van de huidige kringvergaderingen wijst er echter op, dat de afdelingen van dichtbij niet sterker vertegenwoordigd zijn dan de afd. van veraf. Een groot bezwaar schijnt de afstand dus niet te zijn. Hoe dit echter ook zij, onze tegenwoordige statuten bieden reeds volop de mogelijkheid om kleinere kringen te stichten. De provincie Drente b.v. heeft thans reeds drie kringen. Als men dus meent dat in zijn omgeving zo'n kleinere kring nuttig zou kunnen werken, bestaat daartegen geen enkel bezwaar. Het trekken van natuurlijke grenzen van die kringen zal wel bezwaren ople-

veren, men kan zich echter ook richten op de bestaande reismogelijkheden naar een centraal punt. Het hoofdbestuur zal gaarne het resultaat van dergelijke kringen met belangstelling volgen, doch het ontraadt de suggestie van het voorstel om deze kleine kringen tussen de afdelingen en de algemene vergadering in te voegen.

Er wordt nog op gewezen, dat afdelingen, die het voorstel willen steunen, daarvan vóór 15 februari 1956 moeten doen blikken aan het hoofdbestuur. Adres: Bijenhuis, Wageningen.

Voorstellen worden alleen dan op de agenda van de algemene vergadering opgenomen, als ze door vijf of meer andere afdelingen worden ondersteund. (Art. 29 H.R.)

Op verzoek van enkele leden werd besloten het volgende jaar met de bijen te gaan reizen naar boomgaarden en koolzaad. Er is een commissie voor benoemd, die bestaat uit de heren G. v. d. Hoorn, Helderman en H. Boonen. De leden, die met hun bijen willen gaan reizen, kunnen zich bij een der commissieleden opgeven.

Bij de bestuursverkiezing werd de heer Jac. Hop met op één na algemene stemmen herkozen.

De secr.-penningmeester hield hierna zijn bijenpraatje met als onderwerp: „Het Immenfeest bepaalt het imkersfeest“.

Eerst behandelde spr. het korf-imkeren. Vooral de theorie van Gerstung werd door hem besproken. Op zeer duidelijke, doch eenvoudige wijze, vertelde hij ons van het zwermen. De zwerm in kast of korf te maken en vooral ook om het zwermen zoveel mogelijk tegen te gaan. Daarna besprak hij het kast-imkeren.

Hij legde ons uit wat een vlieger en veger is en ook vertelde hij ons van zijn eigen methode, waar hij steeds heel veel succes mee heeft.

Vooraf voor de jonge imkers was het zeer leerzaam en van verschillende leden kwam de wens naar voren, meer van dergelijke avonden te houden en de heer Dirksen werd gevraagd zijn bedrijfsmethode op papier te zetten en onder de belangstellende leden uit te geven.

Na nog enige vragen naar genoegen te hebben beantwoord, sloot de voorzitter om plm. 23 uur, met een hartelijk woord van dank aan de heer Dirksen, deze gezellige avond.

AFD. DEN HELDER

Herdenking 30-jarig bestaan.

23 november jl. gaf de afdeling Den Helder voor de leden met hun dames en voor genodigden van de vereniging van Volkstuinhouders een gezellige avond, waarbij het 30-jarig bestaan van de afdeling werd herdacht.

De voorzitter, de heer A. Ligthart, sprak in zijn openingswoord zijn voldoening uit over de goede opkomst, hoewel gevreesd werd, dat de n.w.-storm langs de Helderse kust de avond dreigde te verstoren. Hij las de notulen van de oprichtingsvergadering voor en constateerde, dat nog slechts 5 leden van deze vergadering aanwezig waren.

Hierna werd de prachtige geluidsfilm „Het Zonnevolk“, welke drie kwartier in beslag nam, door de heer Metselaar gedraaid, waarop door de heer A. v. d. Berg, gedipl. bijenteeltleraar, een uiteenzetting werd gegeven over het onderwerp: „Wat te doen als na het toepassen van de Aalster-methode, de koningin onbevrucht of niet aanwezig is en cultbroed is aangezet“.

Nadat verschillende vragen door spreker beantwoord waren, werd in een korte pauze door de dames thee en gebak aangeboden.

Vervolgens werden weer twee geluidsfilms „Vruchtdragende arbeid“ en „Wij leven vrij“ vertoond. De films waren in bruikleen gezonden door het ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

Tenslotte dankte de voorzitter allen en in het bijzonder de heer C. Iest voor hun medewerking om deze avond zo goed te doen slagen.

Uit de

Afdelingen

AFD. HIERDEN

Op 14 dec. hield onze afd. in het Dorps-huis haar jaarvergadering.

De voorzitter verheugde zich erover dat er niettegenstaande het slechte weer, zoveel leden aanwezig waren. Hij bracht naar voren, dat de honinggoest dit jaar bij ons over het algemeen zeer goed was. De heide en het mooie weer hebben veel goed gemaakt.

Bij de ingekomen stukken was een schrijven van de heer Houtzager, met dank voor de belangstelling tijdens zijn ziekte en voor de mooie fruitschaal. De voorzitter wenste de heer Houtzager een spoedige algehele beterschap toe.

De jaarverslagen van de secr.-penningmeester werden, met dank voor zijn accuraat beheer, onveranderd goedgekeurd. Er was een klein batig saldo.

SPEURBIJTJES

Tot 20 woorden f 1,50. Elke 4 woorden meer 30 cent. Vooruitbetaling op giro 846801. Inzenden vóór de 20e der maand.

TE KOOP: 2 ledige Simplexkasten, compleet, fabrikaat afd. Handel; een Honingslinger, 3 Broedkamerramen; Maandschrift Bijenteelt, jaargangen 1914-1954, compleet gebonden in 24 banden. Tegen elk aannemelijk bod. R. TWEE-HUYSEN, Nieuwe Rijn 70, Leiden.

TE KOOP: 1e kwaliteit Bijenhoning, ook in flacons leverbaar. C. JOZIASSE, Dorpsstraat 53, Serooskerke (Zld.).

AFD. RIJSEN BIEDT AAN: ± 500 pond Koolzaad-, Zomer- en Heideslingerhoning en nog wat prima Heideraathoning. Prijzen in overleg. H. BEVERDAM, secretaris, Eschstr. 18, Rijssen.

TE KOOP: 25 10-raams Simplexkasten van f 5,- tot f 15,-, als nieuw; 15 Bevruchtungskastjes à f 1,-; 25 ledige dikbandige Korven met opzetters à f 1,50. Prima in orde. H. BEVERDAM, Eschstr. 18, Rijssen.

Wij leveren alles op het gebied der Bijenteelt van de hoogste kwaliteit tegen de laagste prijzen. Onze uitgebreide prijslijst wordt U op aanvraag gaarne gratis en franco toegezonden. U kunt dan rustig thuis de prijslijst eens nazien en bestellen wat U denkt nodig te hebben. Onze prijzen vallen U hard mee.

Tevens bieden wij aan elk kwantum heidehoning. Ook zijn wij kopers van zuivere was en droge raatwas tegen de hoogste prijzen. Betaling contant.

H. T. VAN DAM - JUBBECA (Fr.)
BIJENPARK - Tel. 103 - HOORNSTERZWAAG
Giro No. 217250.

Hoofd- bestuur.

Voorzitter: Mr. L. R. J. ridder VAN RAPPARD, Arkelsedijk 60, Gorinchem, Telefoon 2825
Secretaris-Penningmeester-Redacteur: R. P. GROENVELD, Bijenhuis, Wageningen, Telef. 2863
Directeur Bijenhuis:
Friesland:
Groningen:
Drente:
Overijssel-Oost:
Overijssel-West:
Veluwe:
Graafschap en Lijmers:
Betuwe:
Utrecht:
Noord-Holland:
Zuid-Holland:
Zeeland:
Noord-Brabant:
Limburg:
H. SEUNNINGA, Bijenhuis, Wageningen, Telefoon 2863
J. J. MULDER, Vaart N.Z. 14, Appelscha, Telefoon 290
A. S. PLANTING, Legroweg 17, Paterswolde, Telefoon 361, Eelde
J. TIMMERMANS, Broeklaan 4, Assen
H. J. LOHUIS, Almloseweg D 62, Albergen, Telefoon 221
J. C. v. d. BERG, Oudestraat 118, Kampen, Telefoon 346
H. G. MAAGENDANS, Passavantlaan 14, Arnhem, Telefoon 26780
G. J. A. MEIJER, Babberich, Telefoon 252
B. A. v. d. SANDE, Javaplein 10, Nijmegen, Telefoon 22878
C. PATER Jzn., Achterdijk 26, Bunnik, Telefoon 305
R. TER BRUGGE, Kennemerstraatweg 220, Heiloo, Tel. Alkmaar 2981
A. VINK, Mezenlaan 57, Den Haag, Telefoon 392761
PRUD. DE BRUINE, A 133, Zuiddorpe
J. A. v. d. ZWAARD, Burgemeester Passtoorsstr. 38, Breda, Tel. 9152
G. H. VOGELY, Zandweg 101, Heerlen